

PARLA L'HOMME QUE PEGA ALBERTINI

Dies enrera va celebrar-se el dotzè Congrés de l'Action Française. Una de les coses més notables d'aquest Congrés fou, al nostre entendre, el report o ponència de Maurice Pujo sobre el tema "Les condicions de l'acció". Les idees polítiques de Pujo estan molt lluny d'ésser les nostres. Però en el problema concret de l'acció política, diu veritats com a temples. I en aquest sentit ens atrevim a recomanar la lectura del document.

Cal dir, primer de tot, qui és Maurice Pujo: Ho direm en poques paraules: és, o ve a ésser, el general en cap de l'Action Française. Aquest generalissim no ha anat al camp de batalla, i és possible que no hi vagi mai en sa vida, per manca d'ocasió. Consti que Pujo no pren aquest títol, que nosaltres només usem per a donar idea del lloc que ocupa dins el partit orleanista francès. Però si aquest general no ha anat mai al camp de batalla, ha dirigit les operacions violentes dels "camelots du Roi" en els últims quinquennis. S'ha fet famosa la següent frase: "Maurras pensa, Daudet crida, i Pujo pega".

L'home encarregat de la secció dels cops ha precisat en el seu escrit les condicions que calen, a la França d'avui, per a una acció de determinat caràcter que tingui almenys esperances d'èxit. Davant el verbalisme dels baladrers que tot ho veuen fàcil i que atribueixen a covardia les abstencions en els disbarats, Maurice Pujo—que té el seu valor personal, no solament suposat, sinó provat—exposa una sèrie d'idees clares i de fets provatoris per mostrar la buidor o la folia de certs procediments, o millor dit, de certs projectes de procediments inèdits. El report que comentem tracta exclusivament del cas de França. Això no vol dir que moltes de les seves idees i observacions no tinguin un abast general.

La primera cosa que combat Maurice Pujo és l'enganyador mirall dels casos de Rússia i d'Itàlia. "Som a França—diu—i no a Rússia; a França i no a Itàlia. El nostre poble no és una massa amorfa de mujics analfabets, separats a més per llargues distàncies i sense vies de comunicació, la qual cosa fa impossible tota reacció en qualsevol sentit que sigui. Tampoc no és el poble italià, que té llargues tradicions de guerra civil... Som a França, on hi ha una República que, per bé que porta el país a la seva perdició, beneficia encara del lleialisme nacional de l'exèrcit i de la policia; a França, país de classe mitjana, país de gent assenyada que tem el desordre, fins al punt de conservar-ne les causes per por del xàfec momentani que caldria per suprimir-les".

Això vol dir que no han d'ésser oblidades les condicions racials, socials i històriques de cada poble. Els procediments que donen resultat en un poble, fracassen en un altre. La imitació és, en aquest terreny, una de les coses més perilloses.

Una altra de les il·lusions que desfa Maurice Pujo és d'ordre cronològic. França no és Rússia ni Itàlia; però el segle XX no és tampoc el segle XIX, que Pujo anomena segle de les revolucions. "Les revolucions pròpiament dites—prosegueix—són molt menys fàcils avui... Aquell que s'imagina que posant una crida vibrant sobre els murs i llançant-se al carrer amb una bandera, faria seguir el poble... a la plaça de la Concòrdia, seria víctima d'una il·lusió. El "Poble", en aquest sentit, ja no existeix, i no estic segur que hagi existit mai. Crec que en 1830, en 1848 o en 1871, són sempre els mateixos els que es fan matar. El "Poble", en la proporció del 99 per cent, i qualsevol que sigui l'entusiasme de les seves opinions d'elector, si hi ha perill de rebre cops al carrer, cuita a tornar a casa, i espera els esdeveniments".

Es un home pessimista, desenganyat, inactiu, el qui escriu aquestes paraules? Tot el contrari. És un home optimista, ple de fe, que viu anys, ha en plena activitat contundent. "Pujo—escriu Charles Maurras—és, entre tots nosaltres, aquell qui, de divuit anys ençà, ha tingut la més gran part de direcció en tots els cops de mà de l'Action Française". Maurras pot saber el que diu... Llegint íntegrament la ponència de Pujo, es comprova que no considera pas perdut el plet de la Monarquia tradicional a França. Assenyalava camins, explica els mètodes seguits, enumera les possibilitats futures. Allò que ell combat és "el mètode de l'engrescament líric i xerraire que només pot ésser el dels cops d'espasa en l'aigua". I sosté un mètode de precisió, d'intel·ligència i de maniobra al mateix temps que d'energia.

Charles Maurras dona la seva plena aprovació al document del general en cap de la casa. "No es reixirà gens—escriu—en el domini de l'acció directa i pràctica, si es prescindeix de les veritables lleis de la realitat. Però cal planyar els desgraciats que en empreses insanes se sacrifiquen sense reflexió i sense pietat". El document de Pujo i la nota de Maurras tenen el caràcter d'un avís sincer als directores del novell feixisme francès, alguns dels quals ha sortit de la pròpia casa dels orleanistes.

La política

LA REORGANITZACIÓ DEL "P. U. P."

Nota oficial del Govern civil:
"Esta tarde ha tenido lugar en este Gobierno civil la Asamblea de Unión Patriótica que ha acordado nombrar Comité de Honor el Excmo. Sr. don Miguel Primo de Rivera, presidente de la Unión Patriótica de España; Ilmo. señor barón de Minguella, ex presidente del Comité Provincial, e ilustre señor don Manuel Menacho, ex presidente del Comité provincial; jefe provincial, Ilmo. señor don Andrés Gassó i Vidal; Comité asesor del jefe provincial, los señores don Arcadio Arquer, don Rafael del Río del Sal, don José de Peray, don Miguel Salellas, don Antonio de Cuyas, don Miguel Bancelles, don Agustín Armengol, don Fernando Escalas y don Javier Girona. Junta consultiva: los miembros del Comité asesor, los presidentes de Comité de distrito de Barcelona, los presidentes de Comités de los partidos judiciales, presidentes de la juventut de Unión Patriótica y presidente de la Agrupación Obrera."

LES ALTES I BAIXES DELS AJUNTAMENTS

A Freginals ja tornen a tenir alcalde.

N'han fet el president del "P. U. P." del mateix poble.

UNA INFORMACIÓ

El diari madrileny "El Debate", addit a l'actual Govern, publica la següent informació de Barcelona:

"Podem assegurar que el doctor Miralles, Bisbe de la Diòcesi, no se adhiu al banquet celebrat d'ahir pasat en honor de los organizadores de la peregrinación patriótica a Roma. Lo que hizo fué enviar una carta diciéndo que no podía aceptar la invitación para asistir al banquet por causas ajenas completamente a lo que en sí significaba el homenaje."

Llegeixo a l'Observer" que el "Corriere della Sera" ha perdut, en vint-i-quatre hores, 75.000 subscriptors. Era inevitable. Els feixistes, valent-se d'una trampa legal, recolzada en una campanya política d'una virulència excepcional, s'han apoderat del gran diari de Milà. El senador Albertini ha estat forçat de retirar-se de la redacció. Ha caigut amb això un dels més forats baluards de la llibertat que hi havia a Europa. Els feixistes han liquidat l'oposició valent-se de procediments de dictadura, impropis d'un poble que aspira, segons ells, a regir, en una data pròxima, els destins d'Europa.

El senador Albertini ha estat el que ha creat el periodisme italià. Abans d'ell existia a Itàlia el diari del tipus que avui surt a Espanya. En aquest cas, tant compta Madrid com Barcelona. Ja saben el que és un diari espanyol: és una fulla emplenada amb articles d'escriptors als quals s'obliga cada dia a escriure un article genial; amb telegrams tendenciosos d'agències estrangeres i amb fulles vel·lgrafades provinents dels organismes oficials. Es necessari, certament, de fer una distinció entre els diaris d'informació i diaris polítics. Els primers són el tipus ideal del diari espanyol: podrien ésser fets pels ciclistes de les Agències telegràfiques i pels ciclistes de la casa encarregats d'anar a recollir l'original que segrega cada dia tota oficina oficial que s'estimi. Els tipus "Vanguardia" o "Noticias". El tipus de diari d'oposició, en general, és pobre, però té l'avantatge de no contribuir a la idiotització de l'esperit públic mitjançant el procediment de tirar al cove tot aquell original que segrrega el món oficial i que està destinat a mantenir el gruix de mentida, d'imbecilitat i de poca-solta que caracteritza la vida actual.

Els diaris italians, abans que Albertini es posés davant del "Corriere", eren com els nostres diaris.

La primera plana era destinada als pinyols de clarinet dels genis del país. La segona s'emplenava amb l'original de les Agències estrangeres, els directores de les quals acostumen a considerar com a "colonials" tots aquells diaris que estan abonats al seu servei. I la tercera plana s'omplia amb l'original que portaven els ciclistes després d'haver fet el tomb de l'Ajuntament, el Govern civil, la Diputació, el Bisbat o els Jutjats. Albertini tingué l'heroïcitat de rompre amb aquest tipus idiota de diari i en va concebre un altre, amb serveis propis, dotat d'una posició idèntica davant de la veritat oficial, diari responsable, sense Agències telegràfiques, fulles vel·lgrafades ni ciclistes. Creà, en un mot, el periodista italià. El seu èxit fou fantàstic. El "Corriere" tirava un milió dos cents mil exemplars en el moment que Albertini el deixà. Era, a més a més, tècnicament, el primer diari del món. Però un valor tenia el "Corriere" que era més important que el seu tiratge i que la seva perfecció tècnica: era un baluard de la intel·ligència, de la llibertat i de la moralitat posat de cara a les forces del món primari i brutal. El "Corriere" era, a tot el món, un valor espiritual d'una importància indescriptible.

Fa anys que maldem, En Xammar i jo, per donar a Catalunya el diari de les seves possibilitats. Fins ara, hem aconseguit ben poca cosa, però encara no som morts. En aquest punt no es pot pas inventar res perquè tot està inventat. No ens convé prendre com a models els diaris anglesos, perquè els bons diaris d'aquest país treballen amb un capital que és impossible de somiar en les Empreses similars catalanes. No podem prendre com a models els diaris alemanys, perquè els diaris alemanys viuen d'una xarxa de negocis per a la realització dels quals Catalunya no està encara avui preparada. I no podem prendre model dels diaris francesos, perquè malgrat ésser els més divertits del món, treballen gairebé tots a tant la ratlla, i això no pot ésser pres com a base d'un negoci. El nostre somni era el "Corriere" del temps del senador Albertini, i tots els projectes que hem fet i els números que hem plomiejat, eren pensant en el diari de Milà. Ens encantava no sols fer un diari intel·ligent i lliberal,

sinó acostar-nos al que nosaltres creiem el primer producte del sentit periodístic o mundial.

No costaria pas tant de fer-lo. El "Corriere" té quatre corresponents establerts a l'estranger (París, Londres, Berlín, Viena), un corresponent epistolari a Nova York i un cos de redacció a Roma. Té sempre a mà, a més, dos o tres redactors viatgers disposats a fer la malaleta al primer avís. A Milà hi té dos o tres redactors que són els que escriuen el diari. Ésser redactor no vol pas dir ésser ciclista, sinó ésser redactor; això és, redactor. El servei de Roma és donat directament a Milà. Els fonogrames de l'estranger es concentren tots a Basilea, i de Basilea són donats a Milà per un taquígraf.

Aplicar un servei a Barcelona que fos la meitat del que disposa una ciutat molt més petita com Milà, costaria molt. Barcelona no està pas lligada decentment amb el món. Seria difícil establir un servei de fonogrames donats des de Perpinyà. Per altra part, no hi ha elements a casa nostra que sentin el periodisme de bo de bo. Es pensen que l'ideal d'un periodista és arribar a fer cada dia un pinyol genial a la primera plana d'un diari. La joventut veu que el periodisme va lligat—si hom vol conservar la independència—a una vida de sacrificis i de misèries. Els joves tenen altres aspiracions, i aquest ofici no els diu res. El periodisme requereix, a més a més, una gran vitalitat, un bon estómac i una certa audàcia. La joventut fa revistes, té unes grans passions rònriques i uns entusiasmes verbals, però hi ha molt poca gent disposada, per amor a aquest ofici, a passar-se un dia sense sopar.

El senador Albertini deixa per força el món periodístic després d'haver creat no sols un dels més grans diaris d'Itàlia, sinó el més important del seu país, sinó el periodisme italià. Per a un home que sentí aquesta professió, és una gran perduda. Per a un home lliberal i enraonat, la retirada forçada d'Albertini és una gran desgràcia.

Josep Pla

Converses filològiques

Es explica que, escrivint en espanyol, donem a certs mots una significació que no tenen, per exemple, quan usem *sendos* significat *fortis* o *asado* en lloc de *asado*, sobretot si tenim en compte que els castellans també cometen sovint aquestes faltes. Però el que és vergonyós és que cometem faltes anàlogues escrivint en català. Avui sens queixa un lector de LA PUBLICITAT de l'ús que adueix algun bon escriptor fa del mot *fretura* significat *desig*; ahir era un altre que ens denunciava un *captén* se significat *amoinar-se*!

Fretura vol dir necessitat, manca, no desig; *captén* se vol dir *portar-se, comportar-se*, no *amoinar-se*. Però qui ens fa usar un mot si no sabem ben bé el que significa? Quan, en les nostres lectures, trobem un mot que no pertany al nostre parlar, que no ens és familiar, no ens hem d'accontentar amb la idea que ens fem de la seva valor pel que ens sembla que vol dir el passatge on figura, i llavors posar-nos a usar-lo com si en coneguéssim perfectament la significació. Sovint, fent això, errarem atribuïnt a un mot una significació totalment altra de la que realment té. Abans d'emprar un mot que no ens és familiar, cal que ens assabentem bé de la seva valor. Més val prescindir d'un mot que no pas usar-lo impròpiament. Deixem-nos de *fretures* i *captén*mens: es pot escriure en un bon català sense recórrer a aquests mots; en canvi, emprant-los sense saber el que volen dir, és segur que escrivirem en un mal català.

P. Febra

DE SIRIA

Els drusos contesten el manifest de De Jovenel atacant Damasc

Les tropes franceses entren a Hasbaia

Londres, 7. — Els drusos han contestat a la proclama de De Jovenel i han intentat un atac contra la ciutat de Damasc, però no han estat rebuts amb grans pèrdues per la seva part.

El fort Gouraud ha cooperat eficaçment en el bombardeig contra els drusos.

De Jovenel ha manifestat que es continuará la lluita fins a la completa submissió.—Radio.

ELS FRANCOSOS ENTREN A HASBAIA

Beyruth, 7. — Les tropes franceses han entrat a Hasbaia, i el cap dels drusos, Solman Atrach, s'ha vist obligat a replegar-se més enllà del mont Hermon.

La presa d'Hasbaia és deu a l'eficàcia acció dels tancs francesos i de l'aviació, que, en cooperació amb la infanteria, donaren alguns assalts.

A tot el territori es considera la caiguda d'Hasbaia com un faust succés, el qual, probablement, posará terme a la guerra que assota el territori sirí.—Havas.

Beyruth, 7. — Es confirma la presa d'Hasbaia després d'un brillant fet d'armes.

Les pèrdues dels drusos són molt grans.

Es inexacte que hagi estat bombardejat Damasc.

L'artilleria s'ha limitat a dispersar bandes amagades als voltants de la ciutat.—Havas.

Beyruth, 7. — Les tropes franceses han ocupat totalment Hasbaia.

La caiguda d'Hasbaia significa probablement l'acabament de la guerra a Síria.

Solman Atrach, cap dels drusos, s'ha vist obligat de replegar-se més enllà del mont Hermon. Els drusos han desaparegut de Hasbaia.

La presa d'Hasbaia és deguda a una brillant operació de l'artilleria, combinada amb els tancs i els avions.

Els drusos havien col·locat als voltants d'Hasbaia unes pedres molt grosses que aturaven en principi l'atac dels tancs. La infanteria va haver d'avançar i obrir camí als tancs blindats, que aconseguien penetrar a la ciutat al segon intent.

Els avions no pogueren bombardejar el refugi dels drusos, car la ciutat es troba molt barrejada i el nombre de cristians és quasi el mateix que el de rebels.—Radio.

SOLTAN ATRACH FUGI A LA MUNTANYA

Beyruth, 7. — S'assegura que després de la completa derrota dels drusos a Hasbaia, Soltan Atrach ha fugit a la muntanya i ha manifestat la intenció d'entaular negociacions per establir amb els francesos una pau honorosa.—Radio.

M. DE JOUVENEL

Beyruth, 7. — L'alt comissari, M. de Jovenel, ha visitat el patriarca maronita en la seva residència d'hivern.—Havas.

EL NOU REGIM A PERSIA

Teheran, 7. — Han començat les sessions de l'Assemblea nacional, amb objecte de determinar el nou règim del país.—Havas.

ZINOVIEV ASSEGURA QUE HI HA MÉS REVOLUCIÓ A L'ÀSIA QUE A EUROPA

Riga, 7. — En un discurs pronunciat pel president de la Tercera Internacional, Zinoviev, en un Congrés d'obres metal·lúrgiques, celebrat a Moscou, ha declarat que la situació revolucionària era molt més brillant a l'Àsia que a Europa.

La ciutat de Canton—ha dit—s'assembla molt a Moscou, i la Xina va ésser cada dia més roja.

Finalment, manifestà tenir l'esperança que un aixecament general a la Xina assenyalará el veritable començament de la revolució mundial.—Havas.

L'ASSEGURANÇA SOCIAL A SUÏSSA

Berna, 7. — El projecte de règim sobre assegurances socials ha estat acceptat, en plebiscit, per 410.000 vots contra 215.000.—Havas.

ELECCIONS MUNICIPALS A BERNA

Berna, 7. — Les eleccions per al Consell municipal d'aquesta ciutat han donat la majoria als parlits burgesos, parlits que dominaven ja en l'anterior Ajuntament.—Havas.

EL TERRIBLE FRED A ALEMANYA

Berlín, 7. — A tota Alemanya fa un fred intensíssim. En aquesta capital el termòmetre marca 15 graus sota zero. Els rius i els canals estan gelats.

A la mar Bàltica han hagut d'entrar en funcions els vaixells trencaglaç.

A Westfàlia ha caigut una enorme nevada, car arribava la neu a dos metres de gruix. Els cervells fugen dels boscos i s'avençuren fins als poblats, fugint del fred de les selves.—Havas.

JULI GARRETA

Ha mort. Ens semblava tot just a la plenitud de la seva obra; però la mort ens ha dit que ja era acabada. Llavors que l'home s'acaba, l'aplega la mort; però quan l'obra s'acaba, podem dir que comença de viure. Per això, en planyar el mestre difunt sentim un gaudi serè per l'obra que comença a néixer, com l'infant que es desprèn de la mare.

Mentre Juli Garreta era en vida, cadascuna de les seves obres fou com una passa per un camí ascendent; les mans aplaudint s'agitaven com les que van fent adéu a l'amig que se'n va. Però ara, de sobte, s'atura el cor i el cervell que les varen concebre, i l'ànima dels que se les escoltaven. Un pur silenci estronca la música; i les obres esparses s'agombolen i formen una sola obra composta de totes, i d'aquí a sempre més existirà l'obra en comptes de l'home. Només el nen reviurà evocat pel cant enyorós de la tenora.

Ara també és el moment quan comença l'exemplaritat de l'obra; ara que callen les passions, les falagüeries, les temences, la incertesa. Després de la mort tan sols parla la sinceritat. Quan ha callat l'elogi necrològic, el temps es posa a rovellar tot el que no sigui incorruptible. Comença l'exemplaritat, alta o baixa, trivial o important. Perquè només quan s'han apagat les veus històricament desorientades de la crítica quotidiana, comença a parlar el veritable crític que és el parer anònim. Car una persona, dues, vint, poden equivocar-se; no hi ha res més probable. Però a la llarga, per acumulació de criteris, el món no s'equivoca mai. La teoria dels grans nombres en el càlcul de les probabilitats aquí, com arreu, es confirma.

Quina és, doncs, l'exemplaritat de Juli Garreta? Segons la nostra opinió, és de les més importants, admettant de banda tota discussió referent a la importància intrínseca de la seva música. És de les més oportunes, aiximateix; podem aplicar-la no tan sols a la música, sinó encara a totes les nostres activitats culturals, i gossaria dir que també als nostres capteniments socials.

La qüestió a què es refereix l'exemple de Juli Garreta és la de popularisme i cultura. Tot-hom que es preocupa de les nostres coses comprendre la importància que té.

Evidentment que qui miri les coses fredament s'adonarà d'una certa desproporció que hi ha a la nostra terra entre l'afició i la producció musicals. Hom ha fet hipòtesis estrafohàries per explicar-la, prescindint dels fets i traginant d'una hora lluny les teories. Però qui hagi seguit, mal que sigui de lluny, les passes de la nostra música, s'haurà adonat per força d'allò on cau la malaltia, i s'haurà preguntat sovint: "Fins a quin punt les melodies populars són infal·libles?"

Es tan sincer com diu el compositor que sargeix un tros de "Comte Arnau" amb una mica de "L'hereu Riera" i amb un xic d'"Estudiants de Tolosa"? Molts de cops haurà pensat que la impotència o la pèrdua no farien altra cosa i que un tema enter, sense païr força impossible de viure simfònicament.

També haurà pensat moltes vegades que la música popular en brut, sense polir, no té prou flexibilitat per adaptar-se a gèneres orquestrals, on és interessant de trobar motius i pes per a cada instrument, ni a gèneres simfònics on calen temes que tinguin particularitats melòdico-harmòniques pròpies al desenvolupament i a la variació.

La insistència dels nostres compositors a no sortir de la cançoneta, afegim nosaltres, només pot conduir a casos de mal gust. Ja estan bé les cançons com estan. Un acompanyament molt discret, maquina, no les adoba ni les esguerra, però si la cançó és popular i l'acompanyament recrea o barroer, què hi guanya la melodia? I, sobretot, què hi guanya el compositor?

Deixem de banda certes abominables harmonitzacions corals on la cançó popular és acompanyada, o més ben dit, escarnida amb xillels, sorolls de serres, drings de campanes, lladrosos de gossos, miols de gats, refilets de rossinyols, brams d'ases... Fa espant de pensar que tants sorolls pu-

guin eixir de goles humanes i de cervells de músic.

Però la consideració, als nostres ulls, principal, és: que a la majoria de casos la melodia popular no és viscuda sincerament pel compositor; sinó simplement apresca i aplicada com una calcomania. En comptes d'excitar la inventiva, la cohibeix. En comptes de donar un estil, proporciona una manera d'amar l'art. A força de fingiment, l'artista acaba per desaparèixer; la careta se li ha menjat la cara.

Un popularisme trivial, i aquí el mal de casa. Si necessitem els remeis que té aquest mal, ens adonem de la ineficàcia de les teories i regles abstractes. Només val l'exemple, cosa allò viva i ideal.

Juli Garreta n'és un, com hem dit. La seva música catalanissim no és mai esclavitzada per la cançoneta ni per la nadala. Cada tema popular o de caient català, és tractat sense preocupació folk-lòrica, amb desimbolatura. Sempre té present el color de la cosa o de l'orquestració i a ella adapta el desenvolupament, que sempre és polifònic amb gran llibertat. No s'ha envit tampoc als quadros genèrics ni al pessebrisme musical, i ha fet sonates i concerts i altres gèneres cultes. Ha completat, per acabar, una de les finalitats més nobles de l'art, que és elevar la rusticitat humana pintoresca, però intel·ligible a cosa intel·ligent i ordenada, segons normes civilitzades.

Reposi en pau aquest civilitzador de la nostra música; ha donat la seva vida a la seva obra, i la seva obra a la seva terra.

Rosend Llates

D'ITALIA

Un parlament de l'ambaixador d'Espanya a Roma

Roma, 7. — S'ha celebrat la primera sessió del Comitè de la Confederació internacional d'emigració, a la qual han pres part 45 Estats.

El senyor Mussolini ha saludat els assistents al Congrés en nom del Govern i els pregat que transmetin als seus Govers la gratitud del Govern italià per haver-los portat a col·laborar en aquesta obra fecunda de pau i de civilització.

L'ambaixador d'Espanya a Roma, comte de la Viñaza, ha contestat expressant l'homenatge de tots els delegats presents al rei d'Itàlia i la seva gratitud al Govern italià.

Ret homenatge a l'activitat del senyor Mussolini, i subratlla l'objecte humanitari dels treballs del Comitè.

El comte de la Viñaza ha acabat dient: Itàlia ha arribat a ésser l'eix de la vida internacional; les vostres idees s'estenen i es multipliquen per tot el món.

Cada país podrà adoptar-les segons la seva psicologia i els seus costums; saluto al creador de la nova Itàlia; saluto al Benfactor de la Humanitat.

Aquestes paraules del comte de la Viñaza són acollides amb grans aplaudiments.

El Comitè ha començat immediatament els seus treballs. — Havas. tram:ccUUU

DUES NOVES LÍNIES MARÍTIMES

Roma, 7. — Hom diu que s'estan fent gestions per crear dues línies marítimes per a viatgers i mercaderies.

La primera serà ràpida i anirà de Gènova a Barcelona, amb dues sortides cada setmana.

La segona sortirà de Gènova al Marroc i l'Àfrica occidental, amb vuit sortides cada any.

A més a més hom assegura que totes dues línies comptaran amb l'apoi del Govern i tindran una subvenció anual d'un milió o un milió i mig de liras cada una.—Havas.

GRAN BRETANYA

L'ESTAT DE RUDYARD KIPLING

Burwash, 7. — L'estat de salut de Rudyard Kipling no ha canviat, però continua despertant encara alguna inquietud. — Havas.

—

Burwash, 7. — Rudyard Kipling sembla que tendeix a millorar, si bé molt lentament.—Havas.

—

Londres, 7. — L'escriptor Rudyard Kipling ha passat molt bona nit.

El seu estat és estacionari.—Havas.

COTITZACIONS DEL 7 DESEMBRE DE 1925

BORSI, MATI				BORSI, NIT				BORSA, MADRID			
Obra	Alt	Baix	Tanca	Obra	Alt	Baix	Tanca	Obra	Alt	Baix	Tanca
Nord.....	82'15	82'15	82'10	82'10	Nord.....	82'30	82'30	Interior.....	82'30	82'30	82'30
Alacant.....	82'10	82'10	82'10	82'10	Alacant.....	82'30	82'30	Amortitzable 4 %	82'30	82'30	82'30
Colonial.....	82'10	82'10	82'10	82'10	Colonial.....	82'30	82'30	Amortitzable 5 %	82'30	82'30	82'30
Oestes.....	82'10	82'10	82'10	82'10	Oestes.....	82'30	82'30	Extensor 4 %	82'30	82'30	82'30

BORSA, TARDA				COMPLEMENT DE COTITZACIO			
Obra	Alt	Baix	Tanca	Obra	Alt	Baix	Tanca
Nord.....	82'15	82'15	82'10	Tract. 7 % 1921	82'15	82'15	82'10
Alacant.....	82'10	82'10	82'10	Tract. 7 % 1922	82'15	82'15	82'10
Colonial.....	82'10	82'10	82'10	Tract. 7 % 1923	82'15	82'15	82'10
Oestes.....	82'10	82'10	82'10	Tract. 7 % 1924	82'15	82'15	82'10

MERCAT DE LLOTJA

BLATS				GARROFES			
Obra	Alt	Baix	Tanca	Obra	Alt	Baix	Tanca
Aragó i Navarra	48 1/2	48 1/2	48 1/2	Itàlica	48 1/2	48 1/2	48 1/2
Castella i Manxa	48 1/2	48 1/2	48 1/2	Negra Vinarog	48 1/2	48 1/2	48 1/2
Extremadura	48 1/2	48 1/2	48 1/2	Negra Castella	48 1/2	48 1/2	48 1/2
Urgell i Valles	48 1/2	48 1/2	48 1/2	Negra Matifera	48 1/2	48 1/2	48 1/2
(Preus en pessetes 100 quilos, sense sac, damunt vago origen)				Negra roja	48 1/2	48 1/2	48 1/2

FERRATGES				VAGONS ARRIBATS			
Obra	Alt	Baix	Tanca	Obra	Alt	Baix	Tanca
Alfals primera	8 1/2	8 1/2	8 1/2	ESTACIO M. S. A.	8 1/2	8 1/2	8 1/2
Alfals segona	8 1/2	8 1/2	8 1/2	76 de blat; 6 de farina; 4 d'ordi; 1 de vesces.	8 1/2	8 1/2	8 1/2
Palla llargueta	4 1/2	4 1/2	4 1/2		8 1/2	8 1/2	8 1/2
Palla curta	4 1/2	4 1/2	4 1/2		8 1/2	8 1/2	8 1/2
Fulla d'olivera	6 1/2	6 1/2	6 1/2		8 1/2	8 1/2	8 1/2

CEREALS				DIVISES			
Obra	Alt	Baix	Tanca	Obra	Alt	Baix	Tanca
Alfals primera	8 1/2	8 1/2	8 1/2	Francès	120'75	120'75	120'75
Alfals segona	8 1/2	8 1/2	8 1/2	Belga	120'75	120'75	120'75
Palla llargueta	4 1/2	4 1/2	4 1/2	Italià	120'75	120'75	120'75
Palla curta	4 1/2	4 1/2	4 1/2	Portuguès	120'75	120'75	120'75

BORSA DE BARCELONA				BORSA DE LONDRES			
Obra	Alt	Baix	Tanca	Obra	Alt	Baix	Tanca
Alfals primera	8 1/2	8 1/2	8 1/2	Nova York	120'75	120'75	120'75
Alfals segona	8 1/2	8 1/2	8 1/2	Holanda	120'75	120'75	120'75
Palla llargueta	4 1/2	4 1/2	4 1/2	Bèlgica	120'75	120'75	120'75

BORSA DE PARIS				BORSA DE LONDRES			
Obra	Alt	Baix	Tanca	Obra	Alt	Baix	Tanca
Alfals primera	8 1/2	8 1/2	8 1/2	Nova York	120'75	120'75	120'75
Alfals segona	8 1/2	8 1/2	8 1/2	Holanda	120'75	120'75	120'75
Palla llargueta	4 1/2	4 1/2	4 1/2	Bèlgica	120'75	120'75	120'75

BORSA DE LONDRES				BORSA DE LONDRES			
Obra	Alt	Baix	Tanca	Obra	Alt	Baix	Tanca
Alfals primera	8 1/2	8 1/2	8 1/2	Nova York	120'75	120'75	120'75
Alfals segona	8 1/2	8 1/2	8 1/2	Holanda	120'75	120'75	120'75
Palla llargueta	4 1/2	4 1/2	4 1/2	Bèlgica	120'75	120'75	120'75

BORSA DE LONDRES				BORSA DE LONDRES			
Obra	Alt	Baix	Tanca	Obra	Alt	Baix	Tanca
Alfals primera	8 1/2	8 1/2	8 1/2	Nova York	120'75	120'75	120'75
Alfals segona	8 1/2	8 1/2	8 1/2	Holanda	120'75	120'75	120'75
Palla llargueta	4 1/2	4 1/2	4 1/2	Bèlgica	120'75	120'75	120'75

BORSA DE LONDRES				BORSA DE LONDRES			
Obra	Alt	Baix	Tanca	Obra	Alt	Baix	Tanca
Alfals primera	8 1/2	8 1/2	8 1/2	Nova York	120'75	120'75	120'75
Alfals segona	8 1/2	8 1/2	8 1/2	Holanda	120'75	120'75	120'75
Palla llargueta	4 1/2	4 1/2	4 1/2	Bèlgica	120'75	120'75	120'75

MANCOMUNITAT DE CATALUNYA				DEUTES DE L'ESTAT			
Obra	Alt	Baix	Tanca	Obra	Alt	Baix	Tanca
Alfals primera	8 1/2	8 1/2	8 1/2	Interior 4 %	82'30	82'30	82'30
Alfals segona	8 1/2	8 1/2	8 1/2	Interior 5 %	82'30	82'30	82'30
Palla llargueta	4 1/2	4 1/2	4 1/2	Extensor 4 %	82'30	82'30	82'30

FINANCES I COMERÇ

Obligacions o bé accions?

Un text de Salvador Canals aparegut ahir a "Las Noticias" ens dona motiu per insistir en un comentari antic sobre el tema d'aquestes ratlles.

Es un fet ben conegut que a Catalunya la majoria de capitals estan col·locats en valors de l'Estat o bé obligacions industrials de renda fixa. Els capitalistes catalans desitgen tallar el caput tranquil·litzant, sense amonar-se amb el curs de la vida econòmica de les empreses industrials. És cert que donen un interès més reduït, diuen, però, en canvi, eliminen totalment el perill.

Aquesta idea que els valors de renda fixa no tenen perill pot tenir conseqüències funestes per a la indústria catalana. Ja en una altra ocasió vaig fer notar que adhuec sense depreciació, com a Anglaterra, els tenebrers de Consolidated angles, el paper més sòlid del món, havien sofert fortes pèrdues. No parlem ja dels països on hi ha hagut més o menys depreciació. A França, a Itàlia i sobretot a Alemanya i a Rússia, els tenebrers de paper de renda fixa han sortit si és que en els darrers primers casos ja n'han sortit realment de les oficines de la guerra i de la post-guerra amb pèrdues enormes. Els tenebrers d'aquests, en canvi, han sortit de la catàstrofe amb valors més reduïts.

A Alemanya, segons una frase esdevinguda famosa, un marc sempre fou un marc, adhuec en els moments de la gran depreciació. Sense que els dos casos siguin comparables (almenys per ara) un franc és un franc a França, malgrat que valgui ara una cinquena part del que valia abans de la guerra. El cas és també diferent a Espanya, però cal tenir present que la pesseta que a la par havia de cotitzar 252 per lliura cotitza ara per damunt de 34. I una pesseta és sempre una pesseta!

Ara, bé: dient-ho no com una invitació a l'especulació a la invenció en papers de risc, sinó com un simple consell de prudència, crec que seria interessant que cadascú examínés la seva cartera de valors i procurés que no tots estessin fixats en pessetes. Valors que no són fixats en pessetes són: 1) les accions que són títols que representen participacions en empreses i per tant es regulen pel valor de l'empresa i només secundàriament pel valor de la pesseta, i 2) títols—accions o bé obligacions—fixats en moneda diferent de la pesseta. Naturalment, en aquest cas es tractaria de valors fixats en una moneda més sòlida que la pesseta.

El senyor Salvador Canals, en l'estudi que ha donat motiu a aquest comentari i que es refereix a assegurances de vida diu textualment:

"Todo el mundo procura, y en la medida de sus medios lo realiza al través de todas las prohibiciones legales, no tener toda su fortuna, a la que está vinculado el porvenir de sus hijos, sometida a unas mismas causas de depreciación y de quebranto. Al lado de valores más sólidos procura tener otros quizás de no tanta solidez, pero sí de mayor rentabilidad, alternando en unos y otros los nacionales con los extranjeros. Eso es una realidad que arranca de una elemental previsión, casi del mero instinto de conservación, y aunque se debe procurar, sin duda, pautar y modular por la conveniencia general ese fenómeno, hay evidente exageración en decir que eso, aun sin exceder en ciertos límites, constituye un quebranto grave para el país."

En aquestes paraules està tot el que es pot dir a propòsit de la necessitat de tenir prudència en la composició de les carteres catalanes, equilibrant adequadament les diverses muntres de valors i no jugar-ho tot a una carta.

Obligacions o bé accions?

Un text de Salvador Canals aparegut ahir a "Las Noticias" ens dona motiu per insistir en un comentari antic sobre el tema d'aquestes ratlles.

Es un fet ben conegut que a Catalunya la majoria de capitals estan col·locats en valors de l'Estat o bé obligacions industrials de renda fixa. Els capitalistes catalans desitgen tallar el caput tranquil·litzant, sense amonar-se amb el curs de la vida econòmica de les empreses industrials. És cert que donen un interès més reduït, diuen, però, en canvi, eliminen totalment el perill.

Aquesta idea que els valors de renda fixa no tenen perill pot tenir conseqüències funestes per a la indústria catalana. Ja en una altra ocasió vaig fer notar que adhuec sense depreciació, com a Anglaterra, els tenebrers de Consolidated angles, el paper més sòlid del món, havien sofert fortes pèrdues. No parlem ja dels països on hi ha hagut més o menys depreciació. A França, a Itàlia i sobretot a Alemanya i a Rússia, els tenebrers de paper de renda fixa han sortit si és que en els darrers primers casos ja n'han sortit realment de les oficines de la guerra i de la post-guerra amb pèrdues enormes. Els tenebrers d'aquests, en canvi, han sortit de la catàstrofe amb valors més reduïts.

A Alemanya, segons una frase esdevinguda famosa, un marc sempre fou un marc, adhuec en els moments de la gran depreciació. Sense que els dos casos siguin comparables (almenys per ara) un franc és un franc a França, malgrat que valgui ara una cinquena part del que valia abans de la guerra. El cas és també diferent a Espanya, però cal tenir present que la pesseta que a la par havia de cotitzar 252 per lliura cotitza ara per damunt de 34. I una pesseta és sempre una pesseta!

Ara, bé: dient-ho no com una invitació a l'especulació a la invenció en papers de risc, sinó com un simple consell de prudència, crec que seria interessant que cadascú examínés la seva cartera de valors i procurés que no tots estessin fixats en pessetes. Valors que no són fixats en pessetes són: 1) les accions que són títols que representen participacions en empreses i per tant es regulen pel valor de l'empresa i només secundàriament pel valor de la pesseta, i 2) títols—accions o bé obligacions—fixats en moneda diferent de la pesseta. Naturalment, en aquest cas es tractaria de valors fixats en una moneda més sòlida que la pesseta.

El senyor Salvador Canals, en l'estudi que ha donat motiu a aquest comentari i que es refereix a assegurances de vida diu textualment:

"Todo el mundo procura, y en la medida de sus medios lo realiza al través de todas las prohibiciones legales, no tener toda su fortuna, a la que está vinculado el porvenir de sus hijos, sometida a unas mismas causas de depreciación y de quebranto. Al lado de valores más sólidos procura tener otros quizás de no tanta solidez, pero sí de mayor rentabilidad, alternando en unos y otros los nacionales con los extranjeros. Eso es una realidad que arranca de una elemental previsión, casi del mero instinto de conservación, y aunque se debe procurar, sin duda, pautar y modular por la conveniencia general ese fenómeno, hay evidente exageración en decir que eso, aun sin exceder en ciertos límites, constituye un quebranto grave para el país."

En aquestes paraules està tot el que es pot dir a propòsit de la necessitat de tenir prudència en la composició de les carteres catalanes, equilibrant adequadament les diverses muntres de valors i no jugar-ho tot a una carta.

Obligacions o bé accions?

Un text de Salvador Canals aparegut ahir a "Las Noticias" ens dona motiu per insistir en un comentari antic sobre el tema d'aquestes ratlles.

Es un fet ben conegut que a Catalunya la majoria de capitals estan col·locats en valors de l'Estat o bé obligacions industrials de renda fixa. Els capitalistes catalans desitgen tallar el caput tranquil·litzant, sense amonar-se amb el curs de la vida econòmica de les empreses industrials. És cert que donen un interès més reduït, diuen, però, en canvi, eliminen totalment el perill.

Aquesta idea que els valors de renda fixa no tenen perill pot tenir conseqüències funestes per a la indústria catalana. Ja en una altra ocasió vaig fer notar que adhuec sense depreciació, com a Anglaterra, els tenebrers de Consolidated angles, el paper més sòlid del món, havien sofert fortes pèrdues. No parlem ja dels països on hi ha hagut més o menys depreciació. A França, a Itàlia i sobretot a Alemanya i a Rússia, els tenebrers de paper de renda fixa han sortit si és que en els darrers primers casos ja n'han sortit realment de les oficines de la guerra i de la post-guerra amb pèrdues enormes. Els tenebrers d'aquests, en canvi, han sortit de la catàstrofe amb valors més reduïts.

A Alemanya, segons una frase esdevinguda famosa, un marc sempre fou un marc, adhuec en els moments de la gran depreciació. Sense que els dos casos siguin comparables (almenys per ara) un franc és un franc a França, malgrat que valgui ara una cinquena part del que valia abans de la guerra. El cas és també diferent a Espanya, però cal tenir present que la pesseta que a la par havia de cotitzar 252 per lliura cotitza ara per damunt de 34. I una pesseta és sempre una pesseta!

Ara, bé: dient-ho no com una invitació a l'especulació a la invenció en papers de risc, sinó com un simple consell de prudència, crec que seria interessant que cadascú examínés la seva cartera de valors i procurés que no tots estessin fixats en pessetes. Valors que no són fixats en pessetes són: 1) les accions que són títols que representen participacions en empreses i per tant es regulen pel valor de l'empresa i només secundàriament pel valor de la pesseta, i 2) títols—accions o bé obligacions—fixats en moneda diferent de la pesseta. Naturalment, en aquest cas es tractaria de valors fixats en una moneda més sòlida que la pesseta.

El senyor Salvador Canals, en l'estudi que ha donat motiu a aquest comentari i que es refereix a assegurances de vida diu textualment:

"Todo el mundo procura, y en la medida de sus medios lo realiza al través de todas las prohibiciones legales, no tener toda su fortuna, a la que está vinculado el porvenir de sus hijos, sometida a unas mismas causas de depreciación y de quebranto. Al lado de valores más sólidos procura tener otros quizás de no tanta solidez, pero sí de mayor rentabilidad, alternando en unos y otros los nacionales con los extranjeros. Eso es una realidad que arranca de una elemental previsión, casi del mero instinto de conservación, y aunque se debe procurar, sin duda, pautar y modular por la conveniencia general ese fenómeno, hay evidente exageración en decir que eso, aun sin exceder en ciertos límites, constituye un quebranto grave para el país."

En aquestes paraules està tot el que es pot dir a propòsit de la necessitat de tenir prudència en la composició de les carteres catalanes, equilibrant adequadament les diverses muntres de valors i no jugar-ho tot a una carta.

Obligacions o bé accions?

Un text de Salvador Canals aparegut ahir a "Las Noticias" ens dona motiu per insistir en un comentari antic sobre el tema d'aquestes ratlles.

Es un fet ben conegut que a Catalunya la majoria de capitals estan col·locats en valors de l'Estat o bé obligacions industrials de renda fixa. Els capitalistes catalans desitgen tallar el caput tranquil·litzant, sense amonar-se amb el curs de la vida econòmica de les empreses industrials. És cert que donen un interès més reduït, diuen, però, en canvi, eliminen totalment el perill.

Aquesta idea que els valors de renda fixa no tenen perill pot tenir conseqüències funestes per a la indústria catalana. Ja en una altra ocasió vaig fer notar que adhuec sense depreciació, com a Anglaterra, els tenebrers de Consolidated angles, el paper més sòlid del món, havien sofert fortes pèrdues. No parlem ja dels països on hi ha hagut més o menys depreciació. A França, a Itàlia i sobretot a Alemanya i a Rússia, els tenebrers de paper de renda fixa han sortit si és que en els darrers primers casos ja n'han sortit realment de les oficines de la guerra i de la post-guerra amb pèrdues enormes. Els tenebrers d'aquests, en canvi, han sortit de la catàstrofe amb valors més reduïts.

A Alemanya, segons una frase esdevinguda famosa, un marc sempre fou un marc, adhuec en els moments de la gran depreciació. Sense que els dos casos siguin comparables (almenys per ara) un franc és un franc a França, malgrat que valgui ara una cinquena part del que valia abans de la guerra. El cas és també diferent a Espanya, però cal tenir present que la pesseta que a la par havia de cotitzar 252 per lliura cotitza ara per damunt de 34. I una pesseta és sempre una pesseta!

Ara, bé: dient-ho no com una invitació a l'especulació a la invenció en papers de risc, sinó com un simple consell de prudència, crec que seria interessant que cadascú examínés la seva cartera de valors i procurés que no tots estessin fixats en pessetes. Valors que no són fixats en pessetes són: 1) les accions que són títols que representen participacions en empreses i per tant es regulen pel valor de l'empresa i només secundàriament pel valor de la pesseta, i 2) títols—accions o bé obligacions—fixats en moneda diferent de la pesseta. Naturalment, en aquest cas es tractaria de valors fixats en una moneda més sòlida que la pesseta.

El senyor Salvador Canals, en l'estudi que ha donat motiu a aquest comentari i que es refereix a assegurances de vida diu textualment:

"Todo el mundo procura, y en la medida de sus medios lo realiza al través de todas las prohibiciones legales, no tener toda su fortuna, a la que está vinculado el porvenir de sus hijos, sometida a unas mismas causas de depreciación y de quebranto. Al lado de valores más sólidos procura tener otros quizás de no tanta solidez, pero sí de mayor rentabilidad, alternando en unos y otros los nacionales con los extranjeros. Eso es una realidad que arranca de una elemental previsión, casi del mero instinto de conservación, y aunque se debe procurar, sin duda, pautar y modular por la conveniencia general ese fenómeno, hay evidente exageración en decir que eso, aun sin exceder en ciertos límites, constituye un quebranto grave para el país."

En aquestes paraules està tot el que es pot dir a propòsit de la necessitat de tenir prudència en la composició de les carteres catalanes, equilibrant adequadament les diverses muntres de valors i no jugar-ho tot a una carta.

Obligacions o bé accions?

Un text de Salvador Canals aparegut ahir a "Las Noticias" ens dona motiu per insistir en un comentari antic sobre el tema d'aquestes ratlles.

Es un fet ben conegut que a Catalunya la majoria de capitals estan col·locats en valors de l'Estat o bé obligacions industrials de renda fixa. Els capitalistes catalans desitgen tallar el caput tranquil·litzant, sense amonar-se amb el curs de la vida econòmica de les empreses industrials. És cert que donen un interès més reduït, diuen, però, en canvi, eliminen totalment el perill.

Aquesta idea que els valors de renda fixa no tenen perill pot tenir conseqüències funestes per a la indústria catalana. Ja en una altra ocasió vaig fer notar que adhuec sense depreciació, com a Anglaterra, els tenebrers de Consolidated angles, el paper més sòlid del món, havien sofert fortes pèrdues. No parlem ja dels països on hi ha hagut més o menys depreciació. A França, a Itàlia i sobretot a Alemanya i a Rússia, els tenebrers de paper de renda fixa han sortit si és que en els darrers primers casos ja n'han sortit realment de les oficines de la guerra i de la post-guerra amb pèrdues enormes. Els tenebrers d'aquests, en canvi, han sortit de la catàstrofe amb valors més reduïts.

A Alemanya, segons una frase esdevinguda famosa, un marc sempre fou un marc, adhuec en els moments de la gran depreciació. Sense que els dos casos siguin comparables (almenys per ara) un franc és un franc a França, malgrat que valgui ara una cinquena part del que valia abans de la guerra. El cas és també diferent a Espanya, però cal tenir present que la pesseta que a la par havia de cotitzar 252 per lliura cotitza ara per damunt de 34. I una pesseta és sempre una pesseta!

Ara, bé: dient-ho no com una invitació a l'especulació a la invenció en papers de risc, sinó com un simple consell de prudència, crec que seria interessant que cadascú examínés la seva cartera de valors i procurés que no tots estessin fixats en pessetes. Valors que no són fixats en pessetes són: 1) les accions que són títols que representen participacions en empreses i per tant es regulen pel valor de l'empresa i només secundàriament pel valor de la pesseta, i 2) títols—accions o bé obligacions—fixats en moneda diferent de la pesseta. Naturalment, en aquest cas es tractaria de valors fixats en una moneda més sòlida que la pesseta.

El senyor Salvador Canals, en l'estudi que ha donat motiu a aquest comentari i que es refereix a assegurances de vida diu textualment:

"Todo el mundo procura, y en la medida de sus medios lo realiza al través de todas las prohibiciones legales, no tener toda su fortuna, a la que está vinculado el porvenir de sus hijos, sometida a unas mismas causas de depreciación y de quebranto. Al lado de valores más sólidos procura tener otros quizás de no tanta solidez, pero sí de mayor rentabilidad, alternando en unos y otros los nacionales con los extranjeros. Eso es una realidad que arranca de una elemental previsión, casi del mero instinto de conservación, y aunque se debe procurar, sin duda, pautar y modular por la conveniencia general ese fenómeno, hay evidente exageración en decir que eso, aun sin exceder en ciertos límites, constituye un quebranto grave para el país."

En aquestes paraules està tot el que es pot dir a propòsit de la necessitat de tenir prudència en la composició de les carteres catalanes, equilibrant adequadament les diverses muntres de valors i no jugar-ho tot a una carta.

Obligacions o bé accions?

Un text de Salvador Canals aparegut ahir a "Las Noticias" ens dona motiu per insistir en un comentari antic sobre el tema d'aquestes ratlles.

Es un fet ben conegut que a Catalunya la majoria de capitals estan col·locats en valors de l'Estat o bé obligacions industrials de renda fixa. Els capitalistes catalans desitgen tallar el caput tranquil·litzant, sense amonar-se amb el curs de la vida econòmica de les empreses industrials. És cert que donen un interès més reduït, diuen, però, en canvi, eliminen totalment el perill.

Aquesta idea que els valors de renda fixa no tenen perill pot tenir conseqüències funestes per a la indústria catalana. Ja en una altra ocasió vaig fer notar que adhuec sense depreciació, com a Anglaterra, els tenebrers de Consolidated angles, el paper més sòlid del món, havien sofert fortes pèrdues. No parlem ja dels països on hi ha hagut més o menys depreciació. A França, a Itàlia i sobretot a Alemanya i a Rússia, els tenebrers de paper de renda fixa han sortit si és que en els darrers primers casos ja n'han sortit realment de les oficines de la guerra i de la post-guerra amb pèrdues enormes. Els tenebrers d'aquests, en canvi, han sortit de la catàstrofe amb valors més reduïts.

A Alemanya, segons una frase esdevinguda famosa, un marc sempre fou un marc, adhuec en els moments de la gran depreciació. Sense que els dos casos siguin comparables (almenys per ara) un franc és un franc a França, malgrat que valgui ara una cinquena part del que valia abans de la guerra. El cas és també diferent a Espanya, però cal tenir present que la pesseta que a la par havia de cotitzar 252 per lliura cotitza ara per damunt de 34. I una pesseta és sempre una pesseta!

Ara, bé: dient-ho no com una invitació a l'especulació a la invenció en papers de risc, sinó com un simple consell de prudència, crec que seria interessant que cadascú examínés la seva cartera de valors i procurés que no tots estessin fixats en pessetes. Valors que no són fixats en pessetes són: 1) les accions que són títols que representen participacions en empreses i per tant es regulen pel valor de l'empresa i només secundàriament pel valor de la pesseta, i 2) títols—accions o bé obligacions—fixats en moneda diferent de la pesseta. Naturalment, en aquest cas es tractaria de valors fixats en una moneda més sòlida que la pesseta.

El senyor Salvador Canals, en l'estudi que ha donat motiu a aquest comentari i que es refereix a assegurances de vida diu textualment:

"Todo el mundo procura, y en la medida de sus medios lo realiza al través de todas las prohibiciones legales, no tener toda su fortuna, a la que está vinculado el porvenir de sus hijos, sometida a unas mismas causas de depreciación y de quebranto. Al lado de valores más sólidos procura tener otros quizás de no tanta solidez, pero sí de mayor rentabilidad, alternando en unos y otros los nacionales con los extranjeros. Eso es una realidad que arranca de una elemental previsión, casi del mero instinto de conservación, y aunque se debe procurar, sin duda, pautar y modular por la conveniencia general ese fenómeno, hay evidente exageración en decir que eso, aun sin exceder en ciertos límites, constituye un quebranto grave para el país."

En aquestes paraules està tot el que es pot dir a propòsit de la necessitat de tenir prudència en la composició de les carteres catalanes, equilibrant adequadament les diverses muntres de valors i no jugar-ho tot a una carta.

Obligacions o bé accions?

Un text de Salvador Canals aparegut ahir a "Las Noticias" ens dona motiu per insistir en un comentari antic sobre el tema d'aquestes ratlles.

Es un fet ben conegut que a Catalunya la majoria de capitals estan col·locats en valors de l'Estat o bé obligacions industrials de renda fixa. Els capitalistes catalans desitgen tallar el caput tranquil·litzant, sense amonar-se amb el curs de la vida econòmica de les empreses industrials. És cert que donen un interès més reduït, diuen, però, en canvi, eliminen totalment el perill.</

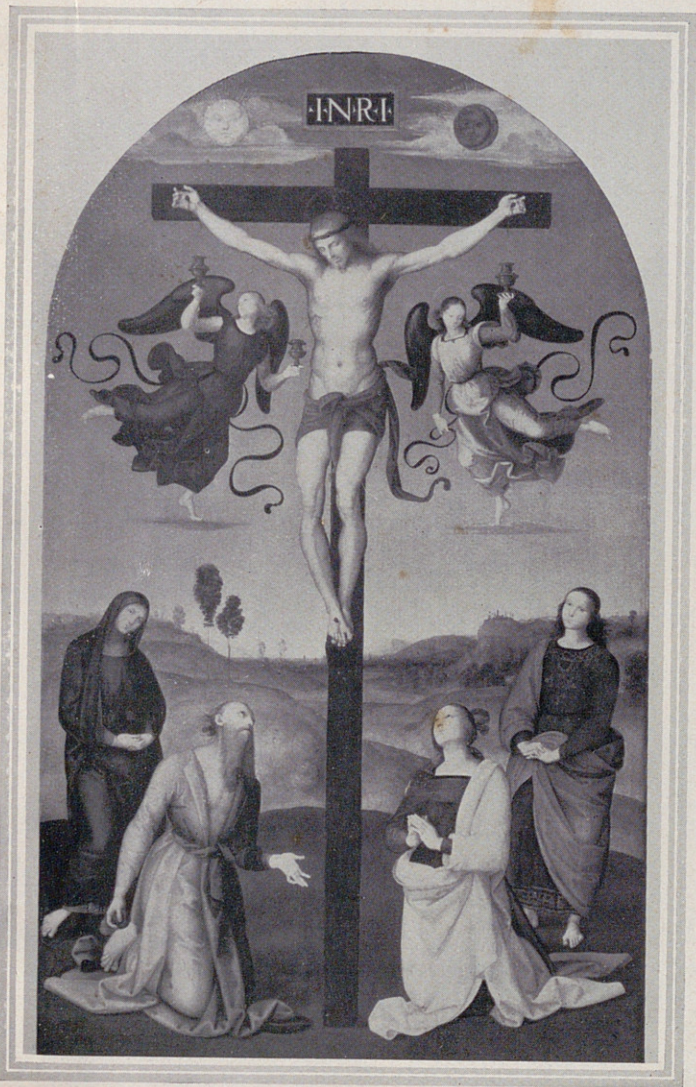
THE LARGEST OUTDOOR AUDIENCE IN MUSICAL HISTORY—26,000 PEOPLE AT THE BIG BOWL IN HOLLYWOOD, CALIFORNIA, LISTENING TO A CONCERT GIVEN BY MADAME GALLI-CURCI. IT NEEDED FORTY MEN TO TAKE THIS PICTURE

A fresh attempt has just been launched by Lloyd's to salvage the famous *Lutine*, an English ship of French origin, which was shipwrecked on the way from England to Germany on October 9, 1797, in the neighbourhood of Terschelling, during a storm, and was lost with its entire crew and a cargo consisting of gold estimated at £1,200,000. Messrs. P. Van Hecking Colenbrander and P. Van der Walle, the two Lloyd's contractors, have invented an apparatus known as the "grasper," which is here seen being submerged in order to reach the wreck.—The picture reproduced at the top of this page is one of the first to be received from the seat of war in China. The photographer who took the picture

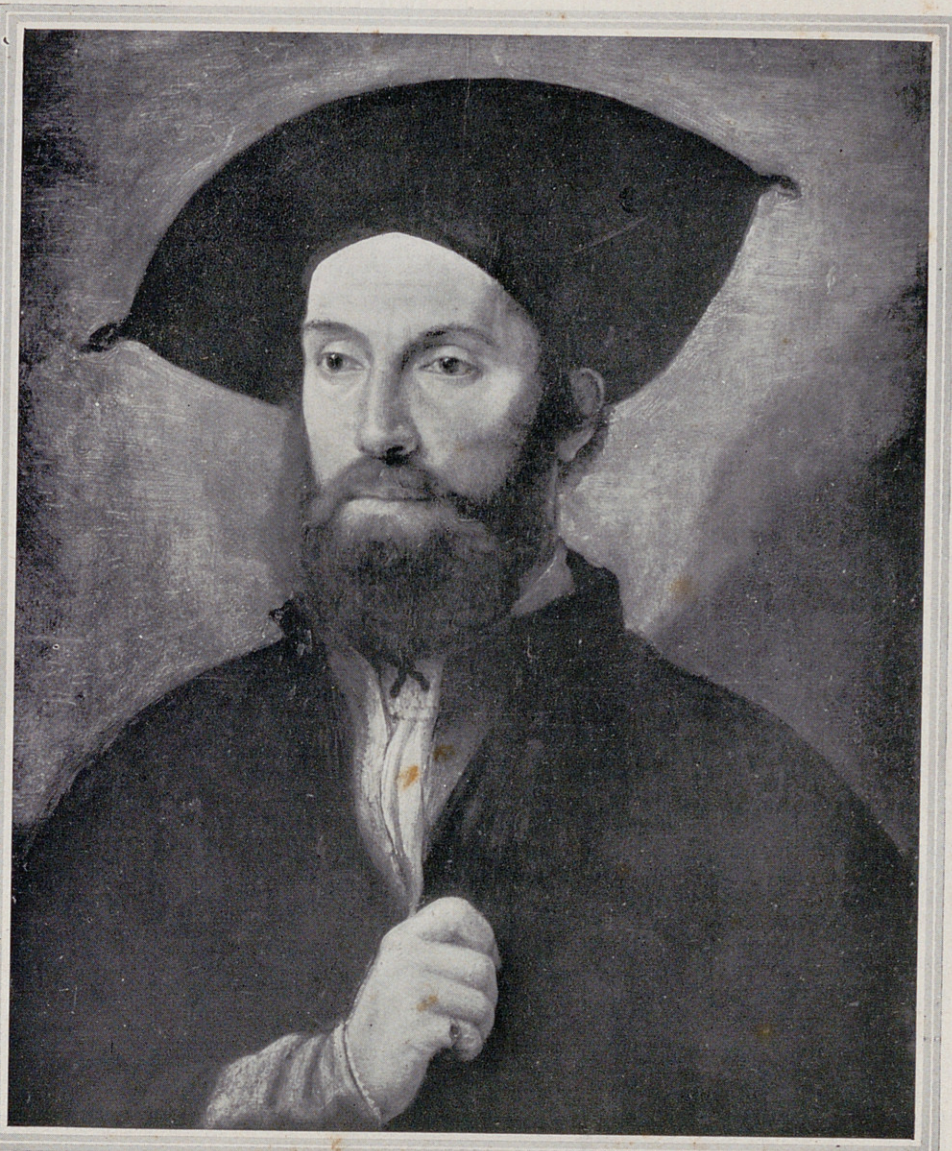
was twice arrested while on the battle line and taken back to Shanghai under military guard, but he managed to hold on to the pictures, obtained with a small vest-pocket kodak, by concealment.—At the bottom of this page we reproduce a picture showing the extraordinary popularity of the great singer, Madame Galli-Curci, who is now appearing at a series of concerts throughout Britain. The picture shows what is claimed to be the largest outdoor audience in musical history—26,000 people gathered together in the huge 36-acre Bowl. For the purposes of taking this picture, the services of forty persons were employed—six camera men and their assistants, electricians, and attendants.

which has been VALUED AS WORTH AT LEAST £200,000.

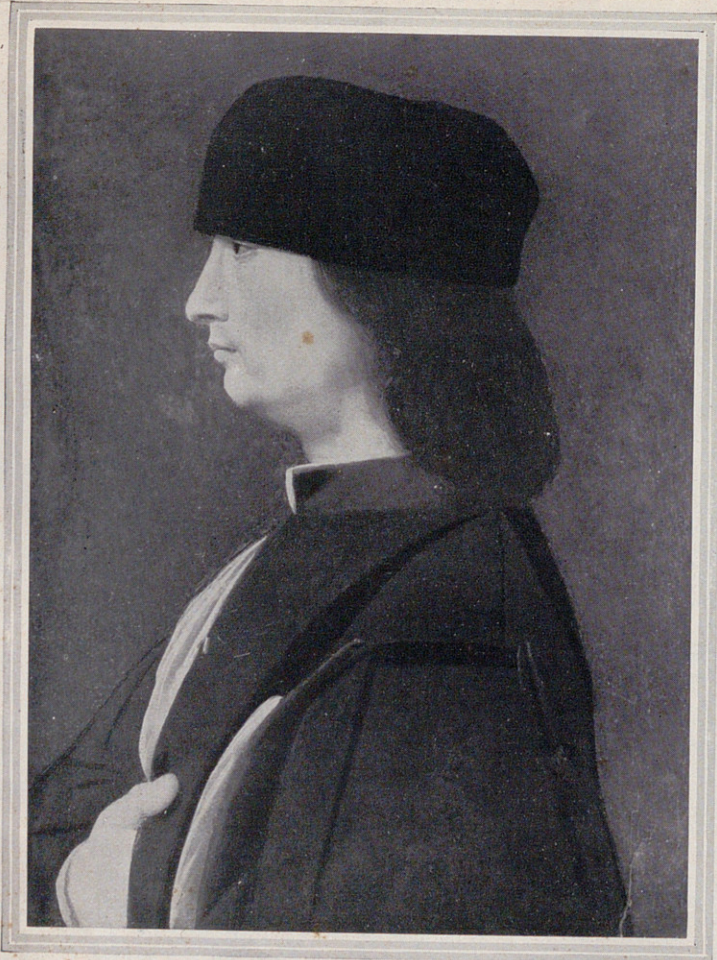
Pictures to the National Gallery

THE GEM OF THE MOND BEQUEST—"THE CRUCIFIXION," PAINTED BY RAPHAEL AT THE AGE OF EIGHTEEN, AND VALUED IN 1909 AT £40,000

A FINE PORTRAIT STUDY BY THE BRESCIAN PAINTER, GIROLAMO GIOVANNI SAVOLDO (1480-?), INCLUDED IN THE MOND BEQUEST

PROFILE PORTRAIT OF A MAN, ONE OF BOLTRAFFIO'S MASTERPIECES, AND SHOWING THE MILANESE SCHOOL AT ITS VERY BEST

the Mond specimen illustrates admirably the painter's mastery of harmonious composition, the corresponding picture on the left is a dramatic "S. Jerome," by Sodoma, who was previously represented only by one small, though powerful, "Head of Christ." The Venetian pictures in the Collection are hardly less important than those of the Umbro-Florentine school. The beginnings of Venetian art are illustrated by the little half-figure of "S. Peter," by Michele Giambono. Much more important, indeed of the first importance, is the "Pietà," by Giovanni Bellini, an early work in which the grand sculptural forms of his brother-in-law, Mantegna, are allied with that pathetic feeling which was Bellini's own. The fine panel by Crivelli strengthens still further the unique group of paintings by that admirable artist which the Gallery already owns; but in the "Madonna and Child," by Titian, which hang next to it, the nation has received a gift hardly less precious than that of the Raphael. Here we see Titian's art in its very last phase, when the aged painter

A PICTURE BY THE ARCHITECT PAINTER, BALDASSARE PERUZZI (EARLY SIXTEENTH CENTURY)—THE "PORTRAIT OF ALBERTO PIO"

has put away the glowing colours and golden tones of his youth and manhood in favour of harmonies made with greys and browns and dull reds in the manner of Rembrandt. Passing over several interesting specimens of later Venetian portraiture, we come to the admirable profile portrait by Boltraffio—one of that painter's masterpieces—and showing the Milanese school at the very best, although the examples of Luini and Giovanni Pedrini are good of their kind. The "Fragments of a Fresco," by Correggio, the "Portrait of Alberto Pio," by Baldassare Peruzzi, and the delightful little painting of "Jealousy," by Cranach, are other works which call for a word of notice. There can be no doubt that as a whole the Mond Bequest rivals those of Sir Henry Layard and Mr. George Salting. Indeed, when the pictures by Mantegna and Cima come to be hung with the rest, it may be found that the bequest is the most important of all which the Gallery has received since its foundation.

MY SIMPLE LIFE. By AMELITA GALLI-CURCI.

The Famous Singer's Own Story of Her Life and Her Methods of Singing

The Editor takes pleasure in publishing the following article, written by the famous Italian-American coloratura soprano, who is now in England preparing for her first tour of this country. Madame Galli-Curci is one of the most famous singers in the world. All the seats for her two first concerts at the Albert Hall, on October 12 and 19, were sold months ago, as soon as the announcements of her appearance in England were made. The following article, written by Madame Galli-Curci herself, tells of her career, and contains some valuable hints on the difficult art of singing. The bottom picture on the facing page shows the sort of audience to which the famous prima donna is accustomed in America—26,000 people to listen to one woman!

In reviewing my past life I find that it has been a very simple and, on the whole, a very pleasant one. I have had my hardships, it is true, but then who has not? I was born in Milan; my father was an Italian banker, and my mother was a native of Spain. My parents were no more musical than the average natives of musical countries. At the age of four I could play the piano quite nicely, and I loved to pick out the melodies I had heard my mother sing or hum. Mascagni was a friend of the family, and of course I had to play for him. He listened to me patiently, and afterwards took me on his knee and told me that if I practised very hard I would be a great pianist one day.

But I liked singing even better than playing, and I was not satisfied until I was accompanying my own songs. I had no teacher, but I remembered Mascagni's advice, and worked hard; later I studied piano at the Royal Conservatory of Milan. Then when I was sixteen I tried for a prize at the Conservatory, and, to my great surprise, won it. The pleasure of that success, however, was greatly lessened by reverses in the family fortune, and it soon became imperative for me to find some means of helping to pay the grocery bills. Consequently I took pupils for the piano, and was glad to teach them for a shilling a lesson.

We had kept up our friendship with Mascagni, and I sang to him. He was more impressed by my singing, I think, than he was by my playing, for he advised me to study for an operatic career. I still had no teacher—I could not afford one—but I practised with the aid of the piano, and listened to the birds. Then our financial affairs began to improve somewhat, and I went to Rome to try my fortune there. I sang for the Director of the Constanzi Opera House, and after many disappointments I was engaged to substitute for a singer as Gilda in *Rigoletto*. My debut was so successful that I obtained a three-years contract at the rate of twenty-five shillings a performance!

At the conclusion of this first contract I sang in Turin, Madrid, Havana, Buenos Aires, and Petrograd. In the latter city I had the honour of singing *Lucia* before the late Czar. My greatest success was in Spain, but when I went to America I found I was so little known there that I had to make my reputation all over again! That was in 1916. I made my first appearance with the Chicago Opera Association, and, strangely enough, in the same rôle that I had first sung in Rome—Gilda, in *Rigoletto*. The audience liked me, and Campanini engaged me for two performances at sixty pounds a performance. I sang for two seasons in Chicago and then came to New York, where I made my opening appearance in one of my favourite operas, *Dinorah*. New York was wonderful to me, and—well, that is about the sum total of my biography.

You see how simple it is.

I have given as many as a hundred performances—concert and opera—during a season, but I am seldom tired. I love to sing, and it is no more effort to me than eating or drinking. In my young days I took Mascagni's advice and worked hard, but now I take things more easily. I never practise more than half-an-hour a day even when I have an opera performance in the evening. I am not an early riser, seldom having my breakfast before nine o'clock, and a very simple breakfast it is. A glass of orange juice—this is excellent for the voice—some fruit, a roll or two slices of toast, and a glass of milk. I never touch tea or coffee. My lunch is equally light, and consists mainly of fruits and salads. I eat very little meat. Indeed, it would be no hardship to me to become a strict vegetarian. In the evening my dinner may include chicken or fish—sometimes a lamb chop—a salad, and some fruit. I do not eat pastries or rich puddings.

My summers are spent in my country home in the Catskill Mountains, New York, where I romp with my dogs, tend my flowers, cut the grass, feed the chickens, and, in fact, live the simple life. But I am not entirely idle during these summer months. There is much to do. In the morning I devote half-an-hour to my art—that is, to the mechanical side of it—practising and studying new rôles. Then a great deal of my time is spent in preparing the concert programmes for the approaching season. I am continually adding to my repertoire, of course, and rehearsing new songs which I feel that my public will like. I am very quick in mastering a new composition, and it takes me but a short time to learn a new song or

a new rôle. I love motoring, and drive my own car. I don't suppose I should be so enthusiastic if I did not drive myself. There is something very exhilarating in having under one's control a big engine responsive to the slightest touch. I have never had an accident, I am glad to say, but then I am a very careful driver, as I suppose all sensible people are. I did, however, on one occasion "exceed the speed limit." The temptation was too strong. With a smooth-running car and a road like a billiard-table, what could a weak woman do? I was driving from my country home, and I felt so happy that morning, for the sun was shining and the air was like champagne. So I "let her out," as the chauffeurs say, and was promptly held up by an officer on road duty. Fortunately he recognised me, and after lecturing me on the dangers of speeding, he asked me to send him an autographed photograph as a tribute to his leniency, which I very readily promised to do. He was an Irish "cop," and wittily added that he did not want to take any of the "harmony" out of life, and we parted very good friends. But I have been very careful to keep the speed laws ever since.

and even years to what is called "correct breathing." Garcia wrote a dozen volumes on voice tuition, and how much space do you think he gave to breathing? Just one sentence—"Breathe naturally." There you have the whole secret of correct breathing. Do the birds study how to breathe before they can send forth those sustained trills which are the envy of every singer? I have heard of teachers who have made their pupils lie flat on their backs with bricks on their chests to help them "breathe properly." If not interfered with, nature will give you just that amount of breath which is required for long or short passages. No more and no less. *I can sing the longest passage in any opera with a lighted candle a few inches from my mouth, and the flame will not even flicker.* And so can every singer if he or she will only forget themselves, and breathe as nature intended them to breathe.

I seldom rest during the day. If I have a heavy opera in the evening I lie down during the afternoon for one hour. Not longer. That gives me all the additional strength I require for a strenuous night of singing. I take a certain amount of exercise, but not of the gymnastic kind. My exercise consists of working in my garden, playing with my dogs, walking, running. These are the best kind of exercises, and will keep anyone healthy and strong. I presume the mere fact of singing is an exercise in itself, and certainly I am never happier than when singing. If I were carried off to a desert island where there was no one to hear me, and there left to my own resources, I would sing while there was life within my body. I sing with the same joy at the piano in my home as I do on the concert platform. Ever since I was a little girl I have sung, because I could not resist the sound which arose from my joyous heart. I did not know then that I should ever be a *prima donna*.

People sometimes ask me if I do not get tired of singing. During the season I sing every second night in concert or opera; then a great deal of my time is taken up making phonograph records. Scarcely a day passes that I do not have to sing. But even then, on the train, in the street, in my car, in my boudoir, in my bath even, I find myself singing. Not practising, you understand, but just snatches of melody. Sometimes a song I know, sometimes a cradle song of my babyhood, sometimes a little ditty of old Rome, sometimes nothing special. Just *something*! Singing is my life, and I would certainly die if I were forbidden to sing.

But it is in opera and recital that I am happiest. To see the faces of my friends, the great public, light up with the pleasure which by God's grace I am enabled to give them—this is the impetus to fling forth my voice, to be lavish with it, unstinting. I throw it out—I am prodigal with it. And yet the more I give of it the more I find of it in my throat and in my heart and my soul. I think it is the old fairy story come true. I mean the story of the man who had a pocket that was never empty of money and gold, no matter how much he took from it, so long as he gave it to good purpose.

And I would like to say a word to the younger singer. It is this: You have it in your power to spread much beauty. You have a mission in your life, to be the maker of gladness for humanity. You are untrue to your cause if you only pretend to be an artist—if you only sing as a business matter. When a girl or boy comes to me and says, "Will you tell me if I can become a singer?" the first question I ask is this: "What is the greatest thing in your life? What do you love to do more than anything else? Would you die if you were rendered dumb and voiceless? Would it be the prime tragedy of your existence to be told that you have not the voice?" And if the answers to these questions are the answers I hope, I know that that boy or that girl will be true to his or her art and become a singer.

Surgeon to the King's Household

In the issue of *The Sphere* of September 20 we published a portrait of Sir William Fairbank, to whom we referred as "Surgeon to the King's Household at Windsor Castle." Sir William Fairbank has recently retired from this appointment, which is now held by Mr. H. L. Martyn, M.V.O., M.B., F.R.C.S., who for some years has been Sir William Fairbank's colleague. The Editor wishes to express his regret for the error in the former announcement.

Amelita Galli-Curci

Madame Amelita Galli-Curci as she appears in "Rigoletto," in which she made her Operatic Début in Rome

I receive many songs from amateur composers, and many of them are delightful. There is one little friend of mine, a child of eighteen, who has a remarkable gift for poetry and composition. She sent me a very charming composition about a year ago, and I wrote and asked her to come and see me. She came, and I was startled and saddened to find that she was blind. We spent a delightful afternoon together, and she played and sang several of her compositions, which Homer, my husband, said showed real genius. I sing several of them every season now, and the poor child is so happy in the knowledge that she is adding to the "joy of living" that her blindness is forgotten in the remembrance that she possesses a gift which she can share with others.

As I have already said, I never had a teacher. That is to say, a teacher to give me individual instruction. Manual Garcia has really been my teacher ever since I found out that I possessed a voice. He has written many volumes on the training of the voice, and his advice is invaluable. And this brings me to another point. Many singers devote months

En Joan Gay

Recentment ens ha arribat la trista nova de la mort d'aquest músic català, integrat anys enrera en el moviment musical barceloní, ocorreguda a Buenos Aires, on actualment residia.

En Joan Gay i Planella era fill de la nostra Barcelona. Va nèixer el 19 de març de 1867. Hauria, doncs, complert ara 59 anys, si la mort implacable no l'hagués arrabassat amb tanta de pressa.

De molt jove s'havia dedicat a l'estudi de la música. Fou deixeble de violoncel del Mtre. Bancis, i estudiant el piano amb el mestre Vidiella, el qual el considerà sempre com un dels seus deixebles predilectes. Amb el Mtre. Alió féu els seus estudis de composició i amb el Mtre. Rodríguez Alcàntara els d'harmonia.

Després d'un concert per a piano dedicat exclusivament a Grieg, que representava llavors un nom nou i ardit en la música, en el qual concert, que tingué lloc a l'Ateneu Barcelonès, prengueren part els homes de l'incipient Orfeó Català, en Gay, invitat per en Millet, s'encarregà, per allà l'any 1903 o 1904, de la secció de nois, llavors acabada de fundar.

Més tard donà un segon concert de piano als salons del mateix Ateneu Barcelonès, i aquest nou concert fou dedicat integralment a Schumann. Hi cantà també l'Orfeó Català uns cors d'homes, d'aquest autor, que es donaren a conèixer llavors a Barcelona.

Delxà de formar part de l'Orfeó Català, al cap d'un breu temps, i fundà, junt amb el mestre Lapeyra, la Institució Catalana de Música, de la qual fou director. Es casà amb la Maria Pichot, la qual, dotada d'excel·lents facultats vocals col·laborà en les tasques del seu espòs, i fou més tard coneguda i celebrada arreu amb el nom de Maria Gay.

Dirigí també, un temps, en Gay, la societat coral Catalunya Nova, fundada pel Mtre Morera, i cooperà també activament en una institució musical coneguda amb el nom d'Escola Jordiana, la qual, amb el temps, es fusionà amb l'Orfeó Canigó.

Havia dirigit diferents concerts a Barcelona, i ens sembla recordar que en un d'aquests donà els deliciosos «duets» amb acompanyament de piano de Cèsar Franck. Músic de temperament refinat i home al corrent de tot el moviment literari i artístic d'aquella època, compongué la música del quadro líric «El jardí abandonat» d'en Santiago Rusiñol, de la qual obra es féu una lectura íntima amb audició integral de la música, executada per una reduïda orquestra, que dirigí el propi Gay, al Saló Parés.

Publicà un interessant volum de «Cançons Populars Catalanes», harmonitzades, i un altre de «Cançons originals», per a cant i piano, els textos de les quals figuraven en els volums esmentats, en català i en francès.

Entre altres obres per al teatre, va escriure les comèdies líriques «Aigua mansa» i «La vuelta del retañó» amb lletra de l'Eduard Marquina, i era autor també dels sis valsos romàntics: «Enfance», «Jeunesse», «Lafiancée», «Heures tristes», «Mariage» i «La mère».

Allunyat ja feia molts anys de Barcelona, en Gay fundà l'Orfeó Català de l'Havana, i dirigí l'Acadèmia de Belles Arts de Corrientes (República Argentina), residint, com ja hem dit, actualment a Buenos Aires, lliurat de ple a les tasques musicals.

Descansi en pau el nostre músic-compositor que ha mort lluny d'aquesta pàtria seva que tant havia estimat i pel renaixement musical i artístic de la qual tanta activitat i tants esforços havia generosament esmerçat.

LAVEU 5/3/26 J. LL.

El començament de l'humorisme

Diu una nota de l'Alcaldia:

«Una nutrida Comisión de la Federación de Collas de San Medin se ha personado en el despacho del Te-

CONGRES OBRER

Madrid, 4. — «El Socialista» d'aquesta nit, ocupant-se de la circular sotaescrita per la Federació local de societats obreres de Sant Sebastià, invitant a un Congrés d'Unitat Sindical, diu que han transcorregut alguns anys des que es plantejà la qüestió favorable a la fusió a impuls d'enlairats estímuls de la Unió General de Treballadors.

Conducta ben diferent seguí en aquest assumpte la Confederació Nacional del Treball, incorrent en informalitats i jactàncies en proclamar que absorbiria les forces de la Unió General de Treballadors.

Fa a continuació una valenta defensa del progrés de l'organisme de la Unió General de Treballadors, i el compara amb la fallida del Sindicalisme català amb les seves anomalies i perniciosos influències.

No cal, per tant, — diu — insistir molt en què és inoportuna la iniciativa de la Federació local de Sant Sebastià, puix ni s'adverteixen aquelles rectificacions de criteri que són inexcusables perquè s'arribi de debò a prendre un acord de fusió, ni s'han de fer aquestes a base d'un organisme potent com la Unió general, sinó de quelcom que ni tan sols té simples apariències de vida, encara que es pretengui considerarlo com una organització nacional obrera.

En aquests termes es troba plantejada al nostre criteri la qüestió, i lleialment l'expliquem així perquè cap collectivitat afecta a la Unió General de Treballadors es deixi portar per equívocs que en ésser acceptats haurien de causar danys indubtablement.

Parlar de fusions en aquests moments ho creiem inoportú i perjudicial per a les societats obreres les quals segueixen les orientacions de la Unió general dintre de la qual porten tots els treballadors que s'esforcen per a millorar la seva condició moral i econòmica alès societaris conforme els principis de la lluita de classes.

EL CONFLICTE METAL·LÚRGIC DE BISCAIA

Madrid, 4. — Aquest matí es reuní novament la comissió arbitral nomenada per a resoldre el conflicte metallúrgic de Biscaia.

En primer lloc, es tractà de la segona part de la proposició del senyor Largo Caballero relacionada amb la creació d'un comitè paritari permanent a Biscaia, i s'acordà, després d'ésser molt discutida, crear una comissió la qual resolgui totes les discrepàncies que sorgeixin entre patrons i obrers, mentre es crea el comitè paritari.

S'examinà el final de la Reial ordre que publicarà la Gasetta solucionant el conflicte amb l'augment del 4 per 100, i s'acordà que aquest comenci a cobrar-se des del dia 7.

Sobre una altra petició que havien fet els delegats obrers relacionada amb el pacte suscrito per patrons i obrers en 1920, s'acordà deixar-lo perquè s'arrangi a Biscaia.

Demà es celebrarà una reunió per a signar les actes i els acords, i a la nit sortiran cap a Bilbao els delegats Lacort i Galban.

L'Ajuntament**SESSIO TUMULTUOSA**

Màlaga, 4. — La sessió celebrada pel ple de l'Ajuntament començà a les sis de la tarda i acabà a les deu de la nit.

Es posà a debat un informe de la Comissió Jurídica, favorable a l'admissió de senyoretas, a les oposicions que han d'anunciar-se per a cobrir vacants d'auxiliars que existeixen a la Secretaria municipal.

Després d'una accidentada discussió en la qual alguns regidors arribaren a fer caure cadires i pupitres, al mateix temps que donaven grans crits i deien que s'estava representant una comèdia, es posà a la votació, i quedà aprovat l'informe.

El regidor senyor González es retirà del saló, anuncià que dimitia el càrrec de vocal del Tribunal d'Oposicions i el de regidor.

Els incidents no acabaren amb això, puix es van reproduir poc després, en discutir-se el Reglament del Cos de gurdies municipals, el qual no va poder ésser aprovat, i quedà damunt la taula, ja que es retiraren del saló la majoria dels regidors.

L'AVI MLINÉ

SETMANARI POPULAR INDEPENDENT

Sant Feliu de Guíxols.

25 de Desembre de 1925

Any VIII -- Número 400

Preus de subscripció:

Sant Feliu, trimestre	2'00 ptes.
Fora, trimestre	2'25 »
Estranger, un any	15'00 »

Preu d'aquest núm. 30 cèntims

REDACCIO I ADMINISTRACIO

Especters, 33

Anuncis, comunicats i reclams a preus de tarifa
Pagament a la bestreta.

PUNTS DE VENDA

BARCELONA: Josep Palou, Rambla del Mig, Quiosc «Gran Metro»
davant de Can Cuadros i Quiosc davant del carrer de l'Hospital
GIRONA: Quiosc «La Prensà», de Joana Marull.
PALAMÓS: Salvador Plaça Villena,
PALAFRUGELL: Caritat, 44 — LA ESCALA: Enric Serra, 44

*
* *

La notícia de la mort d'En Garreta em causa una gran emoció. He perdut un amic, un cor noble; Catalunya ha perdut un geni.

PAU CASALS

Londres, 15 desembre 1925.

Juli Garreta

Servo encara, claríssima, la impressió que va fer-me ja fa d'això molts anys, veure exposades a l'aparador d'un llibreter guixolenc les sardanes *Rondalla*, *La Fada*, *La llar*. Aquestes, sinó recordem malament, foren les primeres que s'editaren de Garreta. El que sí ens recorda, és que les sardanes del malaguanyat Juli foren titllades de wagnerianes, d'agosarada innovació, de poc ballables, de desnaturalitzades i un munt de coses més.

Garreta seguí pujant la muntanya ardidament, sense fer cas dels lladrucs inútils ni de les opinions fetes amb motllo. Ell creïa que la dansa catalana podia i devia deixar els camins massa afressats per enlairar-se, pura, a les regions supremes de l'art. Creïa l'amic que la dansa nostrada—la més bella de les que es fan i desfan—, conservant l'aire del terror, les sentors del paisatge empordanès i les salabror del nostre impoderable mar llatí; havia de sublimar-se i passar de la cobla reduïda a la força d'expressió i grandiositat polifònica de la gran orquestra, com ja havien fet, universalitzant-se, altres danses de diversos països amb mèrits més migrats i, sense cap dubte, més discutibles.

Garreta, fou respecte Pep Ventura, el mateix que Lluís Millet respecte a l'obra de Clavé. Uns posaren els fonaments, els altres afinaren artísticament les proporcions i bastiren el gai edifici. Millet ha passejat triomfalment arreu aquesta labor constant i exquisida de superació cultural i espiritual que suposa l'«Orfeó Català». Garreta donà volada d'àliga a la incomparable dansa de Catalunya, i per obra i gràcia d'ell, quedà incorporada al ritme universal.

Nostre amic fraternal i il·lustre va naixer al Carrer de Sant Ramon (avui de Vallès i Ribot), núm. 20, pis segon, el dia 12 de Març de 1875. Fill d'un músic de poble i d'una casa ben humil, tingué com a primer i únic mestre al seu pare N'Esteve Garreta Roig. Ell, sense altra cosa que lliçons primàries; sense altres mitjans que la seva intuï-

Juli Garreta Arboix. 1875 - 1925

GARRETA

Senzill com un pastor,—sincer com un infant,
de cara al mar llatí,—prop les muntanyes blaves,
amb aires de triomf,—joiosament cantaves,
honrat, humil i ardit,—del teu recer estant.
L'esguard blavis atent—al poderós instant,
els ritmes de la llum—i dels espais copsaves
i en simfonies d'or—ton viure desbordaves
i et corones tot — amb l'alè excels del cant.
La Terra dins ton pit — vibrava extasiada
i amb màgica dolçor — cantava novament
les gestes dels herois — i l'incomprès turment.

Música sense fi,—ta vida ha pres volada
i, amb el ressò eternal — de l'aigua, el foc i el vent,
ens deixa en l'esperit — un immortal accent.

JOAN LLONGUERAS

5 desembre 1925.

ció desv etllada i la seva curiositat insaciable, s'encara amb els clàssics i, com l'abella laboriosa i activa, sap amarar i ponderar les seves produccions d'un regust de mel eternal, sense mai copiar ni assimilar-se a ningú; puix si ha begut en clares fonts, sols

ha estat per copsar-ne les proporcions geomètriques, que en tot moment donaren un caire digne i definitiu a la seva obra original. Garreta és un jardiner que sols cull—per dignitat artística, també perquè és un geni creador—, les roses odorants, rares i úniques,

que ell conseguí sàviament escollir els empelts curosíssims del roserar musical.

Viu humil a Guíxols treballant del seu ofici, donant lliçons i tocant a sou com un hastaix. Aquesta humilitat i aquest turment del viure quotidià, no li recremen amb llur gelor les flors del seu espiritualisme. Ans bé, s'afua la seva fe, i pacientment, sense sotracs, va fent la seva obra ascensional, discreta i ordenada com la d'un seràfic benedictí. Compon un centenar de sardanes i un bon nombre d'obres majors. En totes elles s'hi veu la grapa del geni i la messiànica mà del creador.

El viure humil i arreconat a Guíxols, no el priva pas de fer-se vistent i d'excel·lir arreu. Triomfa en els concursos; imposa les seves discutides produccions, i es guanya la dilecta admiració dels Casals, Severàc, Strawinsky, Kurt Schiller, Lasalle, Lamote de Grignon i altres grans músics i artistes de sòlida reputació i fama.

Després dels seus grans triomfs a París i a Barcelona; després d'ésser l'ànima d'aquesta egrègia àgora cultural que és nostra benemèrita Associació local de Música, sobtadament i quan hom menys s'hu esperava, sucumbeix Garreta com la robusta alzina que el llamp esberla o que abateix l'huracà.

Ha mort rodejat dels seus i de munició d'amics, que l'estimaven com un germà. La enveja, aquesta nau sense port, de la qual ens parla Guerau de Liost; no trobà mai arrecer en el port seu. Baixa al sepulcre, estimat i plorat per tots, sense deixar darrera el rastre d'una rancúnia, ni la punxa d'una enemistat. La seva bondat infinita, la seva comprensió infra-humana, l'havien escudat per jamai i per sempre d'aitals indesitjables malures.

Ha traspasat a la bella hora d'un començ de tarda autumnal, rublert el cor i el cap del dos grans amors que abassegaren la seva vida plàcida de franciscà de l'art. Amb el pensament fixe en la seva esposa Isabel, musa plaenta del malaguanyat amic, i amb tot l'esperit centrat en les notes indomables, esgarriades, no escrites, que havien de constituir la sonata magistral, cobejada, concebuda, de deslliuració imminent.

Era bell i era tràgic ensems veure a Garreta en els seus últims moments, dictar a la seva muller, com altre Mozart, les divines estrofes musicals d'aquella sonata, suprema, hieràtica, intraduble que, ai! dissortadament havia de restar inèdita...

SALVI PEBRE

Guíxols, 7 Desembre 1925.

Contrast

Quan, no fa pas encara un mes la redacció de L'AVI MUNÉ desbordant d'entusiasme es preparava per a celebrar el quart centenari de l'aparició de L'AVI publicant en la data d'avui el n.º 400 ple de signatures que cantessin el goig que sentíem per la nostra tasca literària, qui ens tenia de dir que el tal nombre no seria de goig, sinó de dol.

Avui nostra tristesa ens mana des- sar els temes apològics de les lletres pàtries, per agenollar-nos i depositar una llàgrima a la memòria del creador espiritual de la nostra dansa que en vida s'ha dit Juli Garreta.

EMILI ALBERT

Barcelona

Record

Pobrement pot contribuir a un homenatge qui ha de començar per prescindir dels mèrits principals de l'homenatjat. En el cas present, tanmateix, i ans que l'abstenció s'interpreti erradament per indiferència, hi han per fortuna qualitats secundàries a retreure a les quals un profà pot dignament acollir-se, no sols per ésser a l'encalç de tothom, sinó per la virtut que posseeixen de rellevar encara més els mèrits al·ludits.

Perquè, el talent especial del nostre Garreta, del concitadà i amic qui ens ha deixat quan més anavem tots enorgullint-nos-en, ressortia més brillant per obra de sa franca senzillesa, tal com la gemma augmenta son esclat mercès a la sobrietat d'una muntura. Avui que sovint veiem atesa la més gran fatuïtat, que ens topem a cada pas amb mitjanies enamorades de llur il·lusòria importància o fins amb nul·litats orgulloses de preeminències que, més que a aptituds i esforços propis, són degudes a causes alienes, feia goig verament i doblava amb rapidesa nostre respecte i simpatia, el faranà natural i impertorbable de qui amb obres ben filles d'ell mateix escampava ja ben lluny la seva fama.

Ell ja havia conegut la glòria, però sense esdevenir-ne enlluernat; els aplaudiments ovacionants que havia recollit més d'una volta no li havien pas comunicat l'embriaguesa que a tants cega enterbolint el camí vers l'ideal i a la seguida, per exemple, d'un de sos grans triomfs de Barcelona, tornava com si res hagués passat a reprendre les tasques començades, a situar-se altre cop entre els deixebles i els rellotges i a comentar planerament amb els companys les impressions rebudes a ciutat.

La satisfacció tan humana com legítima que devia posseir-lo en semblants avinenteses obrava a dintre seu tal com se comprén que hagi d'obrar en esperits superiors. L'èxit resulta sempre un exitant, però, lluny d'esperonar en ell la seva vanitat, avivava les seves grans facultats i fomentava ses ànsies de noves concepcions. Tenia realment el temperament del savi qui, més que lo que sap, recorda sempre lo molt que li manca saber. Era el treballador equilibrat i verament pro-

gressiu qui, en lloc d'entrenir-se saborejant el passat, obirava sempre un més enllà; que media d'un cop d'ull la llargària del camí a recórrer però que ple d'amor a un art amb el qual es sentia identificat, se decidia, potser inconscientment i per la sola força d'eix amor, a no escatimar cap esforç i a posar en joc amb insistència totes les seves possibilitats. Fins és lògic suposar que si sa vida se fos perllongada molt de temps, l'hauríem vist continuar amb els mateixos afanys i podent dir d'acord amb l'esperit d'En Maragall,

*Tinc una oda començada
que no puc acabar mai...*

Els qui bó i convençuts del seu talent musical, són incapaços de judicar ses obres poden doncs trobar motius sobers de recança, prescindint dels afectes d'amistat, en la consideració i exàmen dels caràcters personals de l'home, puix que són per ells sols nova fermança dels fruits assaonats que amb abundor calia esperar encara de l'artista.

AGUSTÍ CASAS I VINYAS

Pensant amb Garreta

Els artistes rics de vibració davant la passió humana o l'espectacle canviant de la naturalesa, viuen sovint en un descentrament entre ells i llurs produccions, en forma que la llei íntima que'ls mou és un empassegar constant entre antinòmies.

Per això l'espiritual apocament ha produït, dins el món de les arts, bona part de les obres nervudes i de més expressiva roentor, en les quals és tanta la força que deforma la gràcia. Això fa que la serenitat artística amagui, freqüentment, la tempesta dels majors turments. A causa d'aquestes disparitats Charles Maurras ha pogut dir, recarregant bon xic la conclusió, que en el fons de cada elegiac hi ha un canalla.

Com fruit d'humà equilibri, però, hi han artistes menys retorts o menys opacs que's reflecten en la seva obra talment com en un mirall. Son produir esdevé com una normal funció sagrada; i sos amors, sos dolors o la joia del viure són expressats amb puresa d'emoció, amb transparent sinceritat. D'això l'obra n'heu un perfum d'inequívoca noblesa, i els madurs productes que conté tenen un quelcom de fort i de ingenu que desvetlla simpaties i íntima adhesió.

Entre l'home i l'obra hi ha constant compenetració, i, sovint, un fons de bonesa els és comú. Es, en aquests cassos, quan la coneixença de l'artista té un encant superior al de la fruïció de ses obres, amb tot i que's condensen feliçment en elles la traça en produir formes belles i les més altes valors de l'esperit.

Coneixer Maragall, per exemple; conversar-hi íntimament, e a un intens plaer espiritual que difícilment la lectura de ses poesies igualava. No obstant la profunda, inesborrable impressió que aquestes produeixen, en el Poeta hi havia una tal abundor cordial; sos turments d'esperit eren cosa tant plena i viva, que, ara, cada nou contacte amb ell a través de la seva obra, és,

com si diguessim, oir Beethoven al piano, executat pulcrament, mentre reviu per el record la magnificència de l'orquestra.

Garreta era un d'aquests creadors selectes que ennobleixen el seu art. Amb ingenua frescor de visió, anava fixant els ritmes de la misteriosa veu del món que'l voltava; i dels cants d'ella el seu cor n'era ressonant. Per honor seu i de sa terra vessava a mans plenes, entre el fluir de les notes, els més purs tresors de la seva vida interior.

Pensant amb Garreta mancats de competència per a esbrinar l'alcanç de sa producció musical, no podríem tampoc analitzar a l'home, essent-nos fresca com és l'impressió del traspàs de l'amic. Sembla enc. ra que hom hagi de rependre amb ell les habituals converses, davant les tasses del café fumejant, o en topar lo al tombar una cantonada. Déu li reservi vera Glòria.

JOSEP PALAHÍ

El seu tret vigorós

Acceptà amb serenor tots els sacrificis per tal de restar fidel a la llum de l'esperit.

Veus-aquí el tret més destacador que se'ns apareix a nosaltres en la vida de Garreta. Supeditació, de tot, fins d'allò que se sentia més impulsivament empès, a aquesta fidelitat al seu esperit, que ostentà sempre com el seu més legítim orgull.

Calia veure sinó, com rebutjava amb normal dignitat, despallada de presumpció, tota proposta encaminada a desviar-lo del seu camí, enc que pogués això reportar-li immediats avantatges materials.

I d'aquesta fidelitat a ell mateix n'havia fet una cosa tan massissa, que no solament rebutjava aquelles coses que haurien significat una claudicació o tansols una concessió, que ell no estava mai per mai disposat a fer, sinó fins allò que bó i tenin aquella estètica dignitat que ell exigia sempre, *no era ben bé lo seu* per emprar els seus mateixos mots. Es precisament per aquestes causes que no obstant els requeriments que constantment li fèien i comptar la nostra terra amb intèrprets tan genials, no havia escrit mai res de música coral aixís com tampoc havia compost cap "lieder" en aquest seu darrer període. Eren els mateixos motius que li impedien també musicar tants i tants de llibres com li eren oferits. I en aquest punt ens atrevim a fer una afirmació: Garreta no hauria musicat mai cap llibre. La seva trajectòria era allunyar-se'n més i més cada vegada enlloc d'apropar-s'hi.

Perxò en les seves obres hom hi troba sempre aquella frescor de cosa espontàniament viscuda. Totes i cada una d'elles obeeixen a una necessitat sentida pel seu esperit d'exterioritzar les impressions, i sentiments de què estava amarant. Es per aquest motiu també que en totes les seves composicions hom hi avalora un foc intern pregonament humà que les fa eternament perdurables a través de tots els temps i totes les escoles.

Més aquesta suprema dignitat d'obediència plena a la llum de l'esperit,

mantinguda a tot hora per Garreta, és quelcom entre nosaltres que's pot sostenir solament a costa de sacrificis i privaments inexhauribles.

Hom no havia de fer sinó endinsar-se una mica en l'esperit de Garreta, sobre tot en aquests darrers temps en que la seva potència creadora havia assolit ja una plena maduresa, per constatar com s'hi anava accentuant més i més cada dia un turment esgarriós. Era la lluita de l'home que se sent cridat a la realització d'una obra altíssima i ha de contemplar com ell mateix l'està esmicolant per no poguer llençar-s'hi plenament, integralment...

I això que a mesura que hom s'hi endinsa, valoritza més i més la vida de Garreta, i ens porta a una conclusió dolorosíssima. Som un poble en estat primari, on les coses més essencials són encara per fer. En un poble on "civilització", fós quelcom més, que un mot, aquests problemes no es plantejarien, per la raó senzilla de que els tindria a bastament resolts.

I sortosament encara que en Garreta tenia reserves de vitalitat prou intenses per superar-se i triomfar de totes aquelles pesantors que podien ensombrar el seu viure. Esgarrifa pensar del que hauríem estat privats a no ésser aquesta seva abundor d'energies optimitzadores.

Com se fa cada vegada més enyoradís quelcom, que bó i no haver tingut temps encara de resoldre aquells problemes essencials de civilització, se'n havia preocupat el suficient per obirar-ne el seu endegament i sabia prou bé que un poble per tenir cara i ulls ha de canalitzar totes les riqueses materials envers la creació del seu patrimoni espiritual.

SANTIAGO MARILL

Als amics de Garreta

Un bon pedrís

Tots estareu amb mí, si us dic que cal honorar la memòria de Juli Garreta. Però no basta honorar-la: hem d'honorar-la bé. I la millor, la única bona manera de fer-ho, no és pas pensant realitzar quelcom que sigui digne de nosaltres—perquè nosaltres som molts i els nostres parers personals no s'avindrien—, sinó pensant en ell, exclusivament en ell.

Doncs bé: que és lo que fóra més digne del nostre adorable amic, del nostre gran músic? Ens hem de fer l'honor de suposar que cap de nosaltres no ha pas pensat, ni en somnis, en aixecar-li allò que en diuen un monument, en mig d'una plaça o d'una via pública. Els monuments es poden alçar a les idees, i encara en molts pocs cassos. Un monument a un home, és gairebé sempre una falta de bon gust. Però, si tant voleu us diré que n'hi ha alguns d'homes, gent d'empena i d'acció, que encara poden passar, petrificats a dalt d'un bassament granític, envoltats de figures simbòliques i fent un gest romàntic al pacífic viant que se'ls guaita amb la boca badada. Mes el nostre dolç, el nostre deliciós Garreta, no va pas ésser un home d'aquests. Fer-li un monument, fóra pitjor que ridiculitzar-lo: fóra trair-lo en esperit.

El de Garreta ens demana i ens exigeix una cosa ben íntima i serena, un bon redós on la seva ombra amada pugui venir a conversar amb nosaltres, mes que no pas un lloc massa públic, on la seva veu es perdria entre la remor de la gent.

A dintre de la vila, jo només se un reconet que fora mig propici. Es el jardí de Mar, el menut parc municipal. Té recons d'ombra recullida i alguns arbres formosos. Sentir-hi de dins estant les sardanes, a les nits d'estiu, és una cosa que enamora. Però, si voleu que us sigui ben franc, és un recer que encara no m'agrada prou. Jo us en diré un altre, si voleu seguir-me.

Sabeu aquell camí nou que puja a Sant Telm, gairebé pel dret de la muntanya? De primer és ample i cançoner, perquè es va entretenint i fent giragones suaus pel pendís de la roca. Però vé un punt que torsa sobtadament, a mà esquerra, i llavors s'enfila dret—dret, sense parar—com si tingués pressa per a guanyar el temps perdut—, fins ajassar-se i morir de cansament al peu mateix de l'ermita. Doncs bé: aquest caminó de casa nostra és un dels més bells del món. Obert a mig aire, damunt la vila, damunt del port, domina meravellosament la visió panoràmica d'aquest recó de terra catalana, desde la fina grisor de les Comes, fins a la harmoniosa soletat de l'alta mar. Com que la pujada és ferma, hi han fet, de tant en tant, uns bancs per reposari. I n'hi ha un (tot pujant a mà esquerra) que està posat com a posta per seure-hi llargament, a l'ombra de dos pins admirables, restes de l'antigua pineda que degué cobrir tota la vessant de Sant Telm.

Jo demanaria al propietari de la muntanya permís per treure el banc que ara hi ha, i en lloc seu hi bastiria un gran pedrís de pedra forta, ben ample, ben seient, amb un bon respall, i fent que els dos pins quedessin a dins del mig cercle format per aqueixa mena d'escon a ple aire. I al centre del respall a la banda de dalt, hi posaria un bon medalló en bronze, ben senzill, amb la testa estilitzada del Mestre, i a sota seu res més que aquestes dues ratlles:

A JULI GARRETA
1875 - 1925

Tots vosaltres us l'estimaveu i us l'estimeu massa al gran empordanès, perquè ara jo hagi de dir-vos com s'hi estaria en un pedrís semblant, i la perfecta fusió que hi hauria, en aquell lloc silencios i sota aquella ombra tan fina, entre l'esperit del Mestre i l'ànima mateixa de la nostra terra. Però si algú en dubtava, només li demano que faci una prova: que s'assegui calmosament, tencant ells ulls, en aquell racer de la muntanya—un migdia d'hivern, una tarda de primavera, una posta de tardor o una nit d'estiu serena, oint el bleix de la mar, al fons, i el buf del oratjol damunt la vila—i que digui si enlloc més del món se sentirà tan aprop de l'amic perdut, com si talment la seva ombra vingués a asseure's a la vora-vora, per fer li un xic de companyia...

GAZIEL

Intuïció i Tècnica

Veig clarament que avui fóra més oportú sumar-me en silenci al dol general que ha produït la mort de Juli Garreta, que no pas pendre part en el chor de lloances que entonen veus expertes i entusiastes. Més també em fóra penós defugir l'invitació que se'm fa d'escriure algunes ratlles per el número d'homenatge que "L'AVI MUNÉ" dedica a l'insigne compositor guixolenc.

Es indubtable, que el cas Garreta és interessant, àdhuc prescindint de considerar-lo des del punt de vista musical.

Molt s'ha parlat en les biografies, dels rudimentaris estudis tècnics de l'eminent compositor. Poques lliçons, rebudes del seu pare, músic modest, i emprengué el camí coratjós, guiat per la seva intuïció genial.

Fa alguns anys, l'hi havia sentit dir que no havia estudiat mai harmonia ni composició. Es possible que no hagués assistit Garreta a les lliçons d'Harmonia d'un Conservatori de Música, més és evident que ell sabia escoltar les lliçons que traspuen de les obres dels mestres, i que s'assimilava intuïtivament totes les regles i principis que pot explicar a la càtedra un mestre als seus deixebles.

Mes, cal fer-ne d'això una norma?

Cal imitar a l'artista genial, en els seus procediments? Podrien, parodiant el famós dilema d'aquell discurs d'un dels nostres polítics, preguntar-se amb vehemència les joventuts que pugen «Intuïció? Tècnica?..» Sincerament, creiem que no.

L'una cosa té d'agermanar-se amb l'altra. La intuïció és un do natural. La tècnica s'adquireix amb estudi i treball. La preparació de l'artista té d'ésser la més complerta possible. Quin dubte hi ha de que Garreta, per son talent excepcional, per son esforç perseverant—podriem dir per son *heroïsme*—s'havia fet una tècnica, original però sòlida, cosa que potser molt pocs, amb tan deficient preparació haurien conseguit.

Se'ns dirà que en qüestions d'estètica, no és pot tenir un criteri tancat; que cada hu deu escollir el camí que més planer l'hi sigui, aquell per on la seva inspiració llisqui amb més desinvoltura: Que la ruta, encar que llarga i penosa, tant por fer-se a peu com a cavall. Molt bé. Però cal no oblidar, que el *geni* és sempre una excepció i les excepcions no poden establir-se com a principi general. Perquè encara que es digui que «per tots els camins se va a Roma», no hem pas de creure que tots els caminants tinguin prou dalit per arribar-hi.

JOAN BORDÁS
Arquitecte

Juli Garreta

La nova de la mort d'aquest brau empordanès ha estat més colpidora per mi, car jo servava la imatge d'ell talment com vaig deixar-lo anys ha, imatge que era un esclat de vigoria i optimisme, de juvenesa sensual i triomfadora.

Era, aquell, temps d'abrandaments, en el qual cadascú ofrenava a Catalunya les flors del seu hortet ideològic.

Jo escrivia amb un entusiasme i emoció que no retrobaré mai més, el meu primer llibre i ell les seves primeres sardanes. Abans de conèixe'l ja l'admirava. L'art de les solfes m'ha semblat sempre un art d'escollits, un art d'arcàngels, i en tractar Garreta per primer cop, vaig sentir-me tan honorat com si m'hagués allargat la mà un celestial personatge. Un poc de desil·lusió sí que vaig tenir-la. Em topava amb un músic que no duia els cabells llargs, ni era ullerós, ni pàl·lid. Robust, rialler, franc, no donava mica d'importància a les seves obres ni usava termes escollits i petulants, per bé que els seus ulls guspiregessin i la seva veu esdevingués càlida, en descriure el sentit de les seves melodies.

A Sant Feliu de Guíxols hi havia un nucli d'homes apòstols. Totes les activitats espirituals de Catalunya hi tenien llur representant. Jo vaig anar-hi un cop missioner de les nostres futures de joves intransigents amb el mal gust burgès. De llavors ençà servo la preada amistat d'En Salvador Albert, pensador i poeta, orgull de la ciutat que l'estatja, i ens relacionarem, no tan íntimament, amb el malaguanyat Garreta i altres que per no ometre'n algun, ben admirable, no anomenaré.

I aquest home genial i profundament intuïtiu, com ha dit En Pau Ca-

sals, va suggestionar-me de bell antuvi. També jo intuïtivament vaig endevinar la seva grandesa. Em bastava saber que no assistia a escoles ni conservatoris, que no era deixeble de cap eminència tècnica, que s'inspirava en l'alenada del mar, en el perfum de les suredes, en el ressó dels penyalars i la pau amorosa de les cales, per a tenir-lo per un músic d'esdevenidor gloriós.

De tant en tant, algun concertista d'envelat, amb nocions d'harmonia, trobava un manament intolerable en les solfes d'En Garreta. Jo, llec en matemàtiques musicals i no musicals, a desgrat dels meus estudis d'enginyer mecànic,—pèssim, no cal dir-ho,—sentia defallir la meua fe. Sort que el mateix Grieg, a presència meua, fou titllat d'incorrecte per un malabarista de fiscorn, i llavors vaig comprendre que podia seguir admirant el nostre Garreta sense remordiments.

Amb tot, un jorn el geni d'En Garreta va ésser-me confirmat per una veu autoritzada.

En Tomàs Sobrequès, a qui anomenàvem familiarment *Tomaset*, actuava en aquella època—fa vint anys—d'iniciador de la cultura i afició musical gironina. El plorat Monsalvatge, els dilectes Carles Rahola, Miquel de Palol, Josep Tharrats i alguns altres, comptant-m'hi jo, formàvem la confraria dels patètics i l'escorta d'honor dels forasters que en *Tomaset*, amb instint d'empresari i propagandista ensem, feia venir a Girona a donar-nos el pa espiritual de la bona música. No cal dir que quan es tractava de defensar les sardanes d'En Garreta tots hi érem pel tros.

I bé: va ésser a la Fonda de Sant Antoni que en un sopar a honor de N'Enric Granados, al qual assistíem amb un fervor religiós, talment com els

dotze apòstols a la taula del Mestre, es parlà de les sardanes del nostre admirat amic. En Granados perseguia el seu deixeble Marshall amb un sífo a la mà, i en oir el tema de la conversa deixà el seu enjogassament.

La personalitat del compositor empordanès l'interessava. Portaren un fonògraf. No es disposava de cap altre mitjà per a satisfer el desig de l'hoste de conèixer la música d'En Garreta.

Sonaren les tenores, que s'atenoraven més amb la col·laboració infame de la botzina de l'instrument. El gran pianista escoltava amb avidesa les sonoritats reproduïdes pel disc. Els seus ulls de meridional romàntic, ja prou grossos i fulgurants, materialment es desorbitaven. Després, els clogué i restà com esbalaït. Quan finà el fonògraf, ell seguia cantant un motiu melòdic. La seva fesomia tenia l'expressió seràfica d'un home que paladeja interiorment una exquisidesa.

Granados no va plànyer els mots afalagadors per al nostre amic. Entre les seves sinceritats encomiàstiques anava repetint, obsessionat, aquell cant de tenora deliciosament evocador d'emocions idil·liques.

Nosaltres vèiem confirmada la nostra profecia. Era un goig sentir-nos assessorats per la cordial lloança d'aquell artista eminent.

I fou una gran joia, però mai una sorpresa, la consagració definitiva de Garreta pel colós Pau Casals i pel nostre públic.

Les circumstàncies i les tribulacions de la meua vida m'allunyaren de Girona i de l'Empordà, però jo seguia venerant i estimant Garreta en silenci i presenciant les seves victòries i com encara calia vèncer la seva esquerpia i la modèstia arrossegant-lo a saludar l'auditori que l'aclamava aplaudint-lo amb formidable esclat.

Esperava una ocasió propícia fora del brogit d'un èxit, per encaixar amb ell de bell nou, i he fet tard.

Que siguin aquestes ratlles l'ofrena luctuosa d'un ver admirador del seu geni.

PRUDENCI BERTRANA

(De "LA VEU DE CATALUNYA".)

En la mort del gran músic Juli Garreta

Fins a l'acabar modesta,
la violeta s'ha marcit!...
perenne resta
el seu perfum exquisit.

Perfum de sons i harmonies
amb vol d'àliga enlairat
en simfonies
amb què el geni s'ha espiat.

Perfum que sura en l'espai,
sojornant-hi per conhort
del dol i esglai
que al cor ha deixat la mort.

LL. CORBERA MONTANER

Guíxols 2 Desembre 1925.

La gènesi d'un poema simfònic

Les Illes Medes

En Juli Garreta fou un poetitzador líric de les lluminositats de la nostra Costa Brava. Les seves concepcions musicals llampaguen com l'assoleiat mar llatí que romp contra els ferrenys acantilats o es bressa dolçament en les cales i platgetes que festonegen les costes gironines i empordaneses que avui comencen a fanatitzar a poetes i a turistes.

Les seves melodies, impregnades de dolçor i tendresa en contrast amb les embranzides passionals, tenen la vera sentor de la terra empordanesa embaumada, però depurada, pel classicisme de la forma.

En les fórmules melòdiques d'En Garreta no hi ha mai vulgaritats, així com en els desenrotlls tècnics no s'hi troba mai aquella feixuguesa, la premiositat d'aquells grans compositors que en moments de feblesa engendradora farceixen els períodes secundaris o de transició amb coses buides de sentit o de substància. En Garreta sempre expendeix llum i transparència.

I això s'explica per el sentit de lògica que guiava la seva llatina, i per tant, fluïda inspiració.

M'han contat que una vegada, trobant-se En Garreta a La Bisbal, el mestre Juncà l'interrogà preguntant-li com s'ho feia per a concebre les seves sardanes, quin plan, quin línia de desenrotll triava per a teixir tan intencionadament el contrapunt, tot tan ben encaixat en la idea motriu de certs títols que hi posava.

En Garreta no sabia de moment com explicar-se per a que l'entenguessin bé.

Per a sortir de l'entrebanc—perquè a voltes hi ha coses que es senten i no poden ésser ben explicades—va donar la següent enginyosa resposta: «Em faig compte de que es troben reunides dotze persones (els dotze músics) i entaulen una conversa que s'anima per moments, fins arribar a voltes a la disputa. Tot són preguntes, respostes, interjeccions, idees que's topen, però que a la fi acaben per posar-se tots d'acord, en pau i harmonia».

El pensament de l'autor no pot ésser expressat d'una manera més gràfica per a explicar un procés de lògica constructiva musical.

En Garreta va nodrir la seva rauda inspiració de les magnes visions d'aquella Natura marítima que un temps fascinà al poble artista per excel·lència, els grecs, i al poble sibarita refinat, els romans. Per això sempre colpin en les seves imatges sonores llum, transparència clàssica i la riquesa colorística de l'iris.

Les seves imatges líriques tenen la pureza linial dels grecs, no menys que la robustesa plàstica dels romans. Qui sap si en l'ànima d'En Garreta hi traspuia, a través de les generacions una herència, una concreció racial d'aquells progenitors nostres, fundadors d'Empúries i de Llafranc...

Afinitats de l'ofici i circumstàncies sortoses en posaren, ja de jovenet, en contacte amb el nostre plorat autor quan, al recorre plegats les belles costes bagurenques esplaivem l'ànima musical entre comentaris i controvèrsies amistoses. Aleshores el nom d'En Garreta ja començava a irradiar arreu com a autor de sardanes, encara poc comprès del vulgus. Quasi bé es podia comptar amb el dits el nombre dels que veïem a En Garreta aleshores com un cas notabilíssim de transfusió espiritual de la poesia musical de Grieg, empeltada sobre la robusta soca de la nostra sardana empordanesa.

Jo veïa, àdhuc, en la verge gesta musical d'En Garreta un cas notable de repetició en la història de l'art musical empordanès.

Aquell sotrac formidable que va commoure el gust anquilosat *alla italiana decadente* que dominava a l'Empordà i a tot Catalunya dintre de la esfera popular de la dansa, allà pels anys 1890-1900, jo el veïa en perspectiva encara aèria a l'impuls de *Rosada, Matinada* i altres joells de la primera època d'En Garreta.

Els que llegeixen i per raó d'edat poden recordar l'estat musical de l'Empordà uns 35 a 40 anys enrera, s'hauran sens dubte ado-

nat de que'm refereixo a la eclòsió cotoniana, a qui tant devem els catalans com a gesta ferma precursora del brillant estat musical a que ara assistim.

El cas de la resistència amb que va topar el revolucionisme líric d'En Albert Cotó amb les seves danses immortals prop del públic i les orquestres, s'estava aleshores repetint prop del públic i les cobles. Era en Garreta qui hi topava, i de valent.

En Cotó rublia les danses per a orquesta d'una nova tècnica constructiva, d'un ritme exuberant i variat, d'una melodia noble, tan noble que fins tenia reflexes del classicisme i de la alta lírica teatral.

En Garreta depurant-se, avançant més enllà i enllunyat per la obra d'aquell precursor i per les corrents simfòniques que començaven a despuntar a Barcelona, va sotmetre a l'aristocràtic tractament la humilitat festiva i senzilla en què vegetava la Sardana. I així com en les danses d'En Cotó traspuava la influència simfònica i teatral francesa i alemanya, En Garreta deixava traspuar la vaga poesia lírica de Grieg folklorista.

En Cotó fou musicalment un compositor eclèctic. L'estilisme nacionalista i particularista regional no s'havia obert via encara a casa nostra. A l'Empordà aquestes preuades qualitats estaven refugiades exclusivament en el sardanisme verge de la època.

En canvi En Garreta prenent per punt de partida el sentiment popular folk-lòric nostre que's covava dintre la sardana, la estiliza, li refà una virginitat, aristocratitzant-la enfocada a les fórmules de una nova tècnica constructiva i instrumental.

I la coloreja i la mätitza, irisant-la de somnadores vaguetats poètiques alternant amb ferrenyes embranzides que recorden la tramuntana. I li dóna vida espiritual fesomia objectiva, tornant-la poemàtica fins que, vint anys d'exploració en cerca del seu ideal, la enlairen a la gran orquestra, i aquesta li obra, per mà i gràcia d'En Pau Casals, les portes de bat a bat perquè... *dignus est intrare!* I produeix la seva obra gegantina, sardanística i simfònica a l'hora, la *Suite Empordanesa* en la què tots hi devem veure el testament líric que'ns deixa.

Era un capvespre d'una poètica però melangiosa jornada estiuenca, a la platja de Sa Riera, de Bagur. Dic melangiosa perquè les rialleres perspectives que s'obren des de la platja apacible estaven enterbolides per boirines pesantes que feien veure les perspectives com a través d'un vel molt gris.

La dolça tranquil·litat de l'ambient adormit invitava més a la meditació i al somni, què a l'afany de gatzara d'una colla juvenívola disposada a fruit d'una lluminosa jornada estiuenca.

En Garreta va començar a somniar harmonies melangioses, fit l'esguard sobre el Mediterrani que dormia abans d'hora. I tots mig seriosos, sota la pressió de Natura mig endolada, vàrem posar treva a les expansions fressoses per a emetre reflexions eventuals sobre el panorama superb, però tristoi, que tenia per fons el Pirineu i el cap de Creus, el golf de Roses, les Maures i les... Illes Medes, aquell panorama excels que suggerí al doctor Fargas una encertada comparança amb el golf de Nàpols, Caprí... Medes.

En Garreta i el que sotscriu, havien estat invitats i festejats per la família Carreras, bagurenca, gent simpàtica, intel·ligent, de gustos aristocràtics en matèries d'art, i amb una capacitat musical que solament l'instint, afavorit per Natura, pot donar com a privilegi.

Doncs, essent tots més o menys músics i tenint entre nosaltres el geni que aleshores començava a despuntar, no cal dir que quasi bé totes les converses solien desviar-se cap a coses d'art. Què farem, què no farem—diuguem—amb un temps tan ensopit?... i la torxa de l'art productor quedà tot seguit enllumenada.

Vàrem suggerir a En Garreta que'ns escrivís tot seguit un quartet vocal per a ésser cantat de cara a les Medes. Jo li vaig ratllar amb llapis, corrents i de pressa el paper, per manca de paper de solfa autèntic, allà a la platja. En Garreta es reconcentrà dintre de la barraca, sentat davant la taula, i nosaltres, per a no destorbar-lo, ens quedàrem a fora, sempre de cara a les Medes. Al cap de poca estona sortí alegroi el nostre músic,

ens deixà llegir les solfes i una volta rellegides amb atenció, ens disposarem a entonar aquell cant a les Medes a quatre veus: En Ventura Carreras feia de baix, jo de baríton i les dues pantes superiors quedàren a càrrec de les dolces veus de Na Manolita i Na Carmelita Carreras. En Garreta ens dirigia i, suplint deficiències, tan aviat cantava amb una veu com amb un altra, fins de falset si era necessari.

Amb unes quantes llegides dominàrem la improvisada lliçó, i aleshores, afectant aires de solemnitat, cantàrem solfejant aquella petita oda coral a les poètiques illes que inspiraren al nostre artista per a enllumenar-les de efluvis espirituals, puixque Natura s'empenyava en cobrir-les de dol...

Jo no puc ben assegurar si aquelles estrofes sigueren el *leit motiv* del *Poema simfònic* que fa pocs anys escoltàrem a Barcelona, per a gran orquestra. Però si crec poder assegurar, per recordar les ponderacions poètiques que aquella tarda caiguèren dels llavis d'En Garreta, que aquell estat espiritual fou el *Deus ex machina* de la obra que fou ací tan aplaudida i admirada.

Crec doncs, que, com diu el títol d'aquestes impressions, en aquell poètic capvespre Rierenc, s'hi trobà la gènesi del *Poema simfònic* d'En Garreta, que porta el nom de *Les Illes Medes*.

Barcelona
SALVADOR RAURICH
(Salvatore)
(Fragments d'un llibre en projecte)
(Prohibida la reproducció)

Pobre Garreta és mort!

A primera hora d'aquesta tarda, he rebut una lletra de l'amic dilecte amb aquests quatre sols mots, concisos, bruts i esfereïdors, innovant-nos la tragèdia; i esmaperdut, amb la lletra a la mà he romàs llarga estona, religiosament immòbil darrera el finestrall entelat de la cambra, esguardant indiferent l'ampla avinguda parisenca, sota el cel gris, trist i feixuc i escombrada per un vent nòrdic fort i glacial i en aquest estat de religiositat i condolença alhora, maquinalment, sense adonar-me'n, m'han vingut a flor de llavi, unes notes vibrants, estridents, triomfals: els primers compassos del seu *Juny* admirable i l'ampla avinguda parisenca, freda i humida, ha esdevingut als meus ulls, un paisatge asolellat de la meua terra, plena de sol, de vert de blau, de groc i tota la gamma indescriptible de tonalitats i lluminoses iritzacions de la Catalunya nostrada, i en aquests instants és com he comprès l'obra grandiosa i plenària del nostre plorat Garreta.

Unes simples notes ha fet reviure en mi un munt de sentimentalitats, inconegudes i d'estètics refinaments. Es que l'obra de l'artista, forta com bronze milenari, planava damunt meu la fortitud del mestre que hem perdut.

Ell ens ha deixat, però les seves notes; les seves melodies restaran per sempre, perquè no són filles de l'artifici; sinó perquè són les deus puríssimes dels nostres camps i dels nostres roquers i aquests són carn de la nostra carn; són la nostra pàtria, i tot lo que en essència ha estat fonamentat en el sentiment patriòtic tan fort com la nostra pròpia existència.

Pobre Garreta és mort! amb ell perdem al mestre, al patriota i a l'amic.

ANTONI VIDAL ARXER
París 4-12-1925

Homenatge humil

En aquest temps de l'any les vetlles són llargues, íntimes. Fa fred. En el cel ventejat, les estrelles tenen un brill punxant. I els oretjols de la nit arrosseguen, amb cruïments tristos, les fulles dels arbres pintades de mel i sang. Es el temps de les subtilitats de la naturalesa i de l'esperit; els paisatges tenen les línies més pures, sense enfarfec... tot es més íntim: el cos busca al cos i l'ànim busca l'ànima. Garreta, humil, íntim, espiritual, tenia de morir en aquest temps de l'any per ser-hi una harmonia més.

Juli Garreta, el més modern, fins ara, dels músics empordanesos, cultivava dintre seu, en els jardins interiors, totes les flors, harmonioses de la nostra música, totes les belles flors de catalanitat.

Garreta ha estat en vida un humil i il·lustre compositor; per això, més eminent, encara. Amb ell podem constituir una recomanable gran trilogia: Pep Ventura, Juli Garreta, Josep Serra... En tindrem d'altres, segurament. No són pas perdudes del tot les virtuts nostres, en tenim proves: Garreta n'és una.

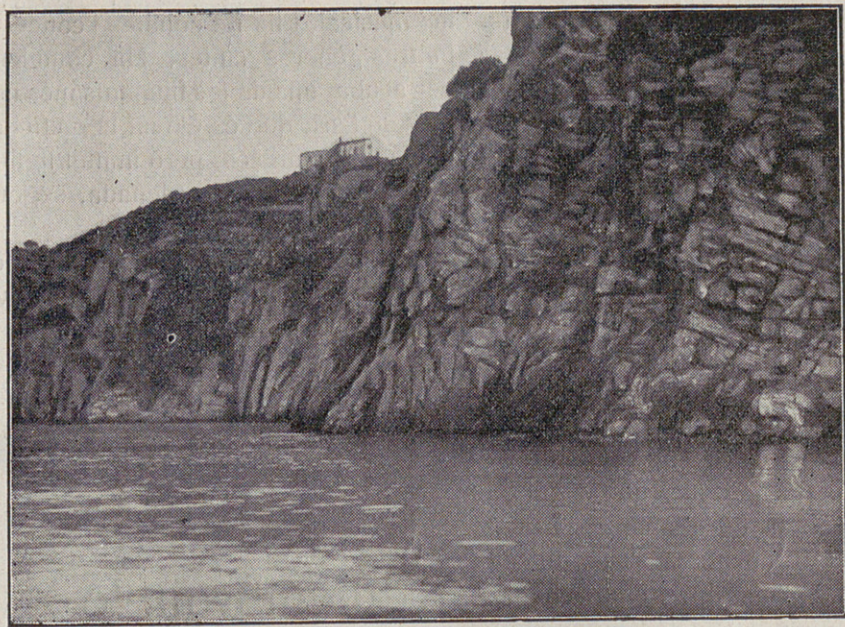
La mort fixa les valors d'una manera inapelable. La gran, la indiscutible valor d'en Garreta ja s'ha fixat. Però, aquí, la mort no serveix d'exemple: som uns eterns imprevisors. Estem vinculats a la pintoresca, trista i real teoria de que tots els encerts els devem a la Providència i totes les dissorts a la Fatalitat. I això és un mal essencialíssim que'ns està tirant a perdre. Si no hagués estat així, En Garreta, músic il·lustre, hauria tingut, més o menys, és clar! una vida il·lustre. Potser haguera estat pitjor per la seva obra; però nosaltres no podem pas comptar-hi amb això. I En Garreta va ésser, en vida, un home atrafegat que torturava la vocació i que la vocació li torturava altres obligacions, en ell essencials. No hem sapigut, o no hem volgut, guanyar en extensió, ni hem guanyat en intensitat; per això tenim aquesta vida tan migrada, que no permet, ni als privilegiats, dedicar-se a la seva vocació, perquè es morien de gana. No sé si d'això podem dir-ne perfeccions i del nostre poble, el poble de les perfeccions. Tenim molt de camí a fer. Jo voldria que la mort d'En Garreta fos un exemple, i que tots, d'aquest exemple, en sortíssim guanyant.

I si jo m'atrevis a proposar un homenatge, proposaria que's gravés el nom de Juli Garreta, en un dels imponderables penyals de la nostra costa, amb la data de naixença i de mort, i les obres principals, i fer-hi una festa de sardanes i així, les notes divines i catalaníssimes d'En Garreta, es perderien, entre el sol i l'aire, escampant-se pel mar i dintre terra, entre mig d'excelsituds.

E. ISERN DALMAU

Desembre, 1925.

Belles afraus de "Costa Brava", tan excelsament cantades per nostre egregi compositor

Juli Garreta, en 1905,
quan fou premiat en la Festa de
la Bellesa,
celebrada a Palafrugell.

Elegia

En la mort de Garreta

Dolces, ben acordades veus del vent;
murmurs de la selva misteriosa;
bramul del mar, qui mort com un lament
de la costa estrellant-se en la rocosa
indiferència del penyal altiu.
Clares, ben estelades nits d'estiu,
que abrandeu l'esperit de somnis bells,
purs i blanquíssims com manyacs anyells.
Furiat, descordada tramuntana,
que abats els camps i vinyes de la plana,
i que, gran i magnífica, en ta fúria
fas estralls udolant per la boscúria.
Parrupeig dels aucells enamorats;
vivent idil·li de l'Abril florit,
quan el gai russinyol enamorat
diu sos amors extasiat
en el silenci de la obscura nit.
Muntanyes que dormiu en dolça pau,
baix la màgica arcada del cel blau
i que el secret sabéu de manta estrella
que titil·la en l'atzur plàcida i bella.
Xaragall que t'escorres coma avall,
rebotent i saltant com un brivall.
Sol de Juny, pira encesa,
que converteixes en immens mirall
nostra estimada afrau empordanesa.
Estríduls cançons de la tenora,
que glosséu els amors de la pastora
i del pastor senzill, que allà a la plana
es diuen a tothora,
bó i dansant nostra, sens parió, sardana
orgull d'aquesta terra catalana:

El Mestre és mort. El Mestre que us junyia
i, sàviament, a tots vos enmenava
per el reialme excels de l'harmonia,
ha enmudit per jamai.

Qui a tots vos dava
lloc escaient, i, paternal, glossava
en la seva estroncada simfonia,
sentirs i anhels, que endevinava
on el misteri, avar, els abscondia;
per sempre ens ha deixat.

Qui, gosat, ara
serà per emmenar-vos com ell fèia?
qui tindrà fort el pit i la veu clara
per dir-nos com ell deia
el vostre bell encís, vostra talèia?...

El Mestre és mort, més jo vull creure
que constantment l'hauré de veure
per tot i arreu. Si la despulla,
humana, se desfulla,
l'esperit s'esbandeix amb gestic gai
per l'infinit espai...

Quan xiuli el vent per la odorant pineda,
quan, joganer, s'aturi per l'arbreda;
quan udoli furiat la tramuntana;
quan el sol roenteixi nostra plana
o brami el mar, o el cel ben pur llueixi;
quan la dolor mon esperit fereixi,
quan brandi a morts planívola campana;
bon amic traspasat, quan em colpeixi
la inquietud que a voltes ens aplanà,
pensaré amb tu i el teu record vivent
em dirà, per consol, que no ets absent...

ENRIC BOSCH i VIOLA

Guíxols, Desembre 1925.

Cant de consol

En aquest recó amable, assolellat,
em sobta un plany llunyà, tan endolat
que'm fa esglaiar. La mort
ha entrat en una llar calma i gloriosa
i ha posat l'índex en el front d'un fort.
L'arbre brancut caigut! Ja no fa nosa...
I ara és quan per a mi té bella vida.
Per damunt la senyal del Més Enllà
el veig lliure i content. Ja no tindrà
el seu geni cap fita assenyalada.
Com un au invisible creuarà
per l'Infinit en ràpida volada.
Com diu Rabindranath en aquell cant
a la mare que plora el seu infant,
jo dic també: L'amic, el geni, el Mestre,
no ha fugit pas... El trobareu en mig
dels acords d'una orquestra,
en l'anella, dansant com el Desig,
de la bella sardana,
a redós de l'ermita que s'enruna
dalt del turó, en l'enfilall de lluna,
en la cançó llunyana
que no sabem d'on vé ni vers on và...
Arreu, arreu, per tot es trobarà
i ens parlarà de coses que ell comprén
i que un jorn, quan també en el Més Enllà
com ell les comprén ara, compendrem.
Passà l'esglai... Sota la terra dura
hi resta el cos, la vana vestidura,
i el cor — així jo ho sento — bat de nou
traquilitzat i ferm. La pau el mou
oïnt la veu secreta de l'amic
que diu: Vina, company, vina on estic
que els Somnis incubats en el passat
els veig, els palpo, els tinc entorn de mí,
mon esperit els copsa i els frueix...
Oh company, vina ací:
Els somnis per a mí són realitat...

Si jo pogués com tu dir el mateix...

J. CALZADA CARBÓ

Desembre, 12—1925.

Juli Garreta

Al disposar-nos a escriure quatre mots de sinceritat a la bona memòria de l'admirat mestre i amic caríssim, la mort del qual ha commogut tot Catalunya, pensem abans que en altra cosa, en les seves sardanes. Juli Garreta havia arribat a un grau de maduresa que li permetia ja d'emprendre desinvoltagment la concepció de les més enlairades formes musicals, però de tota manera, ens fa l'efecte que l'essència del seu geni, de la seva vigorosa personalitat artística, l'hem de trobar en les seves bellíssimes sardanes.

I és que la sardana va ésser per a En Garreta el mitjà, el pretext per dir el que sentia. No escrivia danses. Escribia els seus neguits, les seves alegries, *explicava* en un llenguatge, superior, les impressions de la seva vida, íntimes o externes, dolces o aspres, viscudes o somniades. Podriem dir que en les seves sardanes, en totes, s'hi troba el seu jo, com espectador de la seva pròpia vida.

Per això més bé que sardanes, li sortien petits poemes, o, —potser encara més just—, esbossos de grans poemes.

En el fons i en l'estructura de la sardana, va ultrapassar, de molt, les normes establertes abans d'ell, i va provocar naturalment, com tot innovador, les més vives discussions a l'entorn de les seves obres, no tan sols entre els sardanistes, sinó àdhuc entre els mateixos músics. Però ell vivia indiferent a aquestes batusses, i, empès per la interna necessitat que de fer música sentia i per amor a la dansa nostrada, anava produint els seus fruits esponeirosos trobant a cada nova sardana, nous matissos, noves modalitats, noves bel·leses.

Serà arriscat de dir que l'esplèndida col·lecció de sardanes que en Garreta ens ha deixat, no és altra cosa que els assaigs constants i ardids per arribar a la realització de les belles obres simfòniques de més volada que ens ha donat en aquests darrers anys?

Nosaltres bé ho creiem així.

En Garreta havia fet la seva creixença de compositor escrivint sardanes, però un cop amo de si mateix, lliure d'encongiments, expert i conscient, trobà massa reduït el marc de la sardana per dir tot el que volia, i començaren els magnífics tapisos orquestrals que tots coneixem i admirem.

Es podia esperar encara molt de la producció d'En Garreta; potser no hauria escrit gaires sardanes més (ell mateix ens ho deia fa un mes o dos) però, sense les sardanes, quants de fruits saborosos ens podia haver donat encara! La fantasia de Juli Garreta era inesgotable. No era pas un músic de saló, ni un miniaturista malaltís. Era ardit, li plaia, d'aixecar el vol de la seva fantasia i pendre gran volada per l'ample espai.

Posseïa el sentit del bell, i el do de crear. No era músic de *sistema*, no era gaire amic d'analitzar, ni les seves obres ni les dels altres. Quan escrivia, s'hi deixava anar—permeteu-nos el mot— que no en trobem d'altre.

S'hi deixava anar generosament, sense pensar poc ni gaire en l'efecte que la seva música podria produir a l'ésser coneguda. I fins de què ho fos,

de coneguda, tampoc se'n preocupava. Vivia en una bella independència social, allunyat de les misèries de l'ofici, completament separat de la *bugada musical*. Vivia pels seus afectes: la muller, els amics, les tertúlies de cada vespre a la seva botiga de rellotger, el recó de Catalunya on va nèixer. I per damunt d'aquesta vida d'afeccions, hi cremava inlassablement, la flama de l'ideal. Aquesta flama no s'havia apagat fins que s'ha apagat la seva vida.

Hem perdut, l'home, però ens queda la seva fillada espiritual, les seves obres, i aquestes, creieu-ho, restaran per sempre més, com l'obra d'un gran artista i d'un gran català.

I ara, escolta, lector sardanista: Quan sentis una sardana d'En Garreta a la plaça, no posis mal gest perquè no sigui saltadora. No cal que la ballis; descansa, per una; escolta-la bé perquè el que sentiràs és música viva, veritable música.

Escolta-les bé, estima-les bé, sardanista, aquestes càlides, vivents, magnífiques sardanes de Juli Garreta!

EDUARD TOLDRÀ.

JULI GARRETA

Ha mort. Ens sembla tot just a la plenitud de la seva obra; però la mort ens ha dit que ja era acabada. Llavors que l'home s'acaba, l'aplega la mort; però quan l'obra s'acaba podem dir que comença a viure. Per això, en plànyer al mestre difunt sentim un gaudi serè per l'obra que comença a néixer, com l'infant que es desprén de la mare.

Mentre Juli Garreta era en vida, cadascuna de les seves obres fou una passa per un camí ascendent; les mans aplaudint s'agitaven com les que van fent adéu a l'amic que se'n va. Però ara, de sobte s'atura el cor i el cervell que les varen concebre, i l'ànima dels que se les escoltaven. Un pur silenci estronca la música; i les obres esparces s'agombolen i formen una sola obra composta de totes, i d'aquí a sempre més existirà l'obra en comptes de l'home. Només el nom reviurà evocat pel cant enyorós de la tenora.

Ara també és el moment quan comença l'exemplaritat de l'obra; ara que callen les passions, les falagueries, les temences, la incertesa. Després de la mort sols parla la sinceritat. Quan ha callat l'elogi necrològic el temps es posa a rovellar tot lo que no sigui inco-rruptible. Comença l'exemplaritat, alta o baixa, trivial o important. Perquè només quan s'han apagat les veus històricament desorientades de la crítica quotidiana, comença a parlar el veritable crític que és el paper anònim. Car una persona, dues, vint, poden equivocar-se; no hi ha res més probable. Però a la llarga, per acumulació de criteris, el món no s'equivoca mai. La teoria dels grans nombres en el càlcul de les probabilitats aquí, com arreu, es confirma.

Quina és doncs l'exemplaritat de Juli Garreta? Segons la nostra opinió, és de les més importants, àdhuc deixant de banda tota discussió referent a la importància intrínseca de la seva música. És de les més oportunes, així mateix; podem aplicar-la no tan sols a la música, sinó encara a totes les nos-

tres activitats culturals, i gosaria dir que també als nostres capteniments socials.

La qüestió a que es refereix l'exemple de Juli Garreta és de popularisme i cultura. Tothom que es preocupi de les nostres coses comprendrà la importància que té.

Evidentment que qui miri les coses fredament s'adornarà d'una certa desproposició que hi ha a la nostra terra entre l'afició i la producció musical. Hom ha fet hipòtesis estrafalàries per explicar-la, prescindint dels fets i traginant d'una hora lluny les teories. Però qui hagi seguit mal que sigui de lluny, les passes de la nostra música, s'haurà adonat per força d'allà on cau la malaltia, i s'haurà preguntat sovint: Fins a quin punt les melodies populars són infalibles?"

Es tan sincer com diu el compositor que sargeix un tros de "Comte Arnau" amb una mica de "L'hereu Riera" i amb un xic d'"Estudiants de Tolosa"? Molts de cops haurà pensat que la impotència o la peresa no farien altra cosa i que un tema enter, sense pair fóra impossible de viure simfònicament.

També haurà pensat moltes vegades que la música popular en brut, sense polir, no té prou flexibilitat per adaptar-se a gèneres orquestrals on és interessant de trobar motius pres per a cada instrument, ni a gèneres simfònics on calen temes que tinguin particularitats melòdico-harmòniques propícies al desenrotllament de la variació.

La insistència dels nostres compositors a no sortir de la cançoneta, afegim nosaltres, només pot conduir a casos de mal gust. Ja estan bé les cançons com estan. Un acompanyament molt discret maquinal, no les adoba ni les esguerra, però si la cançó és popular i l'acompanyament és recercat o barroer, què hi guanya la melodia? I, sobretot, què hi guanya el compositor?

Deixem de banda certes abominables harmonitzacions corals on la cançó popular és acompanyada o, més ben dit, escarnida amb xiulets, sorolls de serres, drings de campanes lladrucs de gossos, miols de gats, refilets de russinyols, brams d'ases... Fa espant de pensar que tants sorolls puguin eixir de goles humanes i de cervells de músic.

Però la consideració als nostres ulls, principal, és que a la majoria de cassos la melodia popular no és viscuda sincerament pel compositor, sinó simplement apresada i aplicada com una calcomania. En comptes d'excitar la inventiva, la cohibeix. En comptes de donar un estil, proporciona una manera d'anar tirant. A força de fingiment, l'artista acaba per desaparèixer; la cançó se li ha menjat la cara.

Un popularisme trivial; heus-aquí el mal de casa. Si necessitem les remeis que té aquest mal, ens adonem de la ineficàcia de les teories i regles abstractes. Només val l'exemple, cosa alhora viva i ideal.

Juli Garreta n'és un, com hem dit. La seva música catalaníssima no és esclavitzada per la cançoneta ni per la nadala. Cada tema popular o de caient català és tractat sense preocupació folk-lòrica, amb desimboltura. Sempre té present el color de la cobla o de l'orquestra, i a ella adapta el desenrotllament, que sempre és polifònic amb gran llibertat. No s'ha cenyit tampoc

als cuadros genèrics ni al presservisme musical, i ha fet sonates i concerts i altres gèneres cultes. Ha complert, per acabar una de les finalitats més nobles de l'art, que és elevar la rusticitat humana pintoresca, però intel·ligible a cosa intel·ligent i ordenada, segons normes civilitzades.

Reposi en pau aquest civilitzador de la nostra música; ha donat la seva vida a la seva obra, i la seva obra a la seva terra.

ROSSEND LLATES

De «La Publicitat».

Remembrant-lo

Fèia totjust un mes que havíem deixat amb recança la xamosa Sant Feliu de Guíxols, i que amb goig immens havíem estat testimonis de l'homenatge apoteòsic que retien al gran Juli Garreta els propis terrassans. La Orquestra Pau Casals en ple, els seus 90 professors comanats pel seu insigne Mestre fundador, donava un concert en la mateixa vila nadiua de l'inspirat compositor. Lo que pocs mesos enrera semblava un somni a ell i a nosaltres, però que tots glatiem per aconseguir-ho, devenia com per eixorm la més esplendorosa realitat.

I, com la més possible ironia del destí, el Mestre i la orquestra que sentien una especial predilecció per les obres d'en Garreta; que havien estat el més poderós instrument de la difusió llur; que les havien divulgades triomfalment no sols arreu de la nostra terra, ans encara a l'estranger, al mateix centre del món musical; eren anats justament a casa seva, a consagrar-lo en son propi bressol... i a acomiadar-se d'ell per sempre, car de faïso tan impensada se li estava ja obrint el fossar.

Penseu, doncs, com havíem de rebre poques setmanes més tard la sobtada nova d'aquest traspàs incompreensible. Aquell al qual acabavem de deixar ple de salut i d'alegria, ens ha deixat per sempre, justament a l'hora que, enfortit pels darrers grandiosos èxits, es disposava a prosseguir amb més delit que mai la seva obra creadora. Si tota la terra l'ha de plànyer com mereix, quins planys no farem nosaltres, els que ens havíem identificat amb ell de faïso tan complerta, que consideravem com a propis els seus triomfs, compartíem les seves alegries, erem confidents dels seus projectes i, per damunt de tot, l'estimavem amb veritable germanor...

La pèrdua del genial Garreta, justament ara que semblava arribar en ell al seu grau màxim el procés evolutiu de tot artista creador, hem de considerar-lo com un dels més grans infortunis. Avui, colpits fortament encara, no sabriem fer altra cosa que plorar-lo, bo i disposant-nos a honorar ben aviat com mereix la seva memòria inoblidable. L'obra que'ns ha deixat es prou a perpetuar-la. No cal sinó expandir-la ara més que mai, car de músics i d'homes com aquest se'n va perdent més la meua cada dia.

JOAQUIM PENA

Juli Garreta

En plena vigoria, en plena saó prometedora de bells i saborosos fruits, ha mort En Garreta. Cinquanta anys havia complert enguany, cinquanta anys tan ben portats, amb un aspecte de robusta sanitud tan evident, que àdhuc ni quaranta n'aparentava.

La nova de la seva mort ens ha sobtat i ens ha esglaiat, com ens esglaiava la visió d'un avet frondós i corpulent aterrat pel llamp. Sabiem vagament que malaltjava feia pocs dies, però tothom considerava lleugera la indisposició. A Barcelona, almenys, no es tenia cap indici de gravetat, quan de sobte ens arribà la veu d'un altre estimat amic guixolenc innovant-nos de la fi del mestre empordanès. Reposi en pau.

Dia de dissort per Catalunya ha estat el de la mort d'En Garreta, que amb ell hem perdut un músic altíssim i ben nostre.

Era un músic altíssim per temperament, per facultat innata, i era ben nostre per espontani impuls del seu cor fervent i enamorat de la terra on hem nascut.

En ell la música no era una professió, ni una gerarquia, ni un culte; era la pròpia essència del seu ésser, era el verb del seu esperit. Dels seus mateixos llavis ho hem recollit en íntima conversa; dintre d'ell, tota impressió, tota sensació, tot sentiment, esdevien música, música que ell sentia, música pura a la qual no calien mots, ni assumpte escrit o pressió, tot sensació, tot sentiment imaginari. Són gairebé les mateixes paraules per ell emprades en explicar-nos el que podríem dir tarannà seu de músic. Totes les seves obres són filles d'aquest tarannà, són exteriorització més o menys afortunada d'aquella constant musicalitat del seu esperit. I com que el seu esperit era pur i senzill, la música que ens oferia generosament i amb humilitat era sincera i eleva, profunda i espontània, tocada sempre de la intuïció de la veritat, assolint la veritat mateixa en molts moments.

Per la raó mateixa de la puresa i senzillesa del seu esperit, era En Garreta un enamorat de la terra nadiua; i no hi ha enamorat que no enalteixi per damunt de tot la beutat de l'amada, que no li ofreni l'homenatge constant dels seus pensaments. Per això en la producció musical d'En Garreta des de la sardana al poema simfònic, les veus de la terra hi canten sempre, malgrat i per damunt l'embolcall foraster amb què una tècnica poc dominada o una influència passatgera puguin a voltes enterbolir-les. Hi canten sempre amb vigoria sobrer perquè puguem dir d'En Garreta que era un músic ben nostre.

En parlar de tècnica, podria semblar que blasmem a En Garreta una inferioritat en aquest sentit, i no hi ha res d'això. El fet que En Garreta fos un autodidacta que no havia freqüentat mai cap escola de música ni rebut altre ensenyament que el modestíssim que pogué donar-li el seu pare (el qual m'han contat que deia, parlant del seu fill com a músic: «No en farem pas res d'aquest xicot»), posa més en evidència el seu temperament privilegiat i fa encara molt més admirable el seu esforç en adquirir els coneixements tècnics que les seves obres palesen. En parlar de tècnica ens hem referit a aquells coneixements superiors d'estructuració, de pròpia caracterització, que els músics catalans, mancats d'una tradició d'escola ben afirmada i arreplant profund i de temps hem de cercar afanyosament. Quan aquests coneixements d'estructuració i de caracterització fallen, pot dir-se que perdem el nostre ésser.

—Oh quin bé hauria estat per En Garreta el viure a Barcelona! — Això ho hem sentit a dir sovint, però tenim

El genial compositor en 1915

els nostres dubtes sobre aquesta predicció. Certament que a Barcelona les facilitats per a instruir-se en qualsevulga art o ciència són immensament superiors a las que ofereix Sant Feliu. També en la nostra ciutat el músic té ocasió de conèixer obres en concerts i audicions. Però em sembla, pels antecedents adquirits i àdhuc per manifestació del mateix Garreta, que l'ambient de gran ciutat no li hauria estat propici. En Garreta, home de natura, fet al mar blau i a la terra rústega, a l'alzina i a la pineda, al sol ardent i a la tramuntana, a Barcelona s'hauria corsecat com una mata de romaní en un test i els seus refilets haurien estat passades malalties d'ocell engabiats.

Per altre banda, Sant Feliu de Guixols és una ciutat petita, però amb els ulls molt oberts damunt del món. Hi ha allí un nucli d'homes de superior cultura, àvids de coneixements i molt relacionats a l'estranger. Alguns d'aquests homes són excel·lents músics i molt a l'hora de tot el que passa a París i a Londres, a Viena i a Berlín; i no assabentats per la premsa, sino «de visu» amb unes biblioteques musicals formidables on trobareu, tres dies després d'eixir de la impremta, la darrera partitura de Strauss o de Schoenberg. Aquests homes, junt amb literats i poetes, homes de ciència i «amateurs» amb moltes clariïes, formen un cenacle en el qual En Garreta era amorosament acollit i estimat en tot el seu alt valor. Quants i quants de músics a Barcelona no poden fruit d'un ambient tant exquisit i de tanta eficàcia desvetlladora com aquell!

Sols coneixent l'existència d'aquest ambient, esdevé explicable el miracle de la formació musical i espiritual d'En Garreta.

Tenim la convicció que aquest malaguanyat músic que la mort ens ha arrabassat despietada, es trobava d'un quant temps ençà en un període evolutiu. Certs caires dels seus poemes «Pastoral» i «Les Medes», certes intencions encara imprecises que s'endevinen i que contrasten amb la «Suite empordanesa» d'una escriptura més franca, més espontània i exempta de preocupació que la dels poemes esmentats, denoten una inquietud de recerca d'un camí nou, d'una modalitat nova, no prou acusada encara per a preveure vers on hauria conduït l'art d'En Garreta. Potser la seva atenció, retinguda fins aleshores per la música alemanya de Bach a Strauss, havia estat atreta per la gràcia de la música francesa, més superficial però més alada. Llástima immen-

sa que el plorat artista no hagi pogut produir els fruits riquíssims que d'ell calia esperar!

Els que fins avui, però, ens havia donat, nombrosos i soborosos, són a bastament per a fer perdurar el seu nom. I si ni tan nombrosos fossin, la perfecció d'unes sardanes com «La matinada» i «Nydia», la musicalitat esplèndida de la «Suite empordanesa», el posarien ben alt, ben alt, en la nostra admiració.

FRANCESC PUJOL

(De «La Veu de Catalunya»)

L'Exemple

Quan després del moment colpidor en que rebeu la nova tràgica de la mort del Mestre i de l'Amic que veneraveu, us va entrant a l'esperit la força de la realitat que us diu: «Ja no és amb nosaltres. La seva mà mai més s'allargarà cap a tu;—un somriure insinuat als llavis; els ulls lleugerament aclucats, el rostre massís i assolellat—mai més podrà aspirar a l'esperança d'una nova creació. La seva obra queda ciosa», és aleshores quan, desolats de no poder replicar la realitat, ens refugiem en el record de l'home i del creador.

Evoquem les seves obres; se'ns revelen posseïdores d'un sentit i un volum que abans se'ns havien escapat, i voldríem fer constant aquest record, per tal que l'esperit del mestre—ja que no la seva presència—ens acompanyés talment com fins ara ens havia acarolat la seva amistat, que ens feia acostar a ell, mercès a la seva benignitat patriarcal, i ens donava l'il·lusió de que en les seves obres hi havia una mica de cadascú de nosaltres.

Però aquesta permanència en el record no deixa a bastament satisfets els nostres anhels, baldament tinguem una sensibilitat propensa als estats sentimentals.

Ens adonem aleshores que cal superar la dolor amb quelcom de ben viu, fent del record una cosa fecunda, que per la seva extensió trascendeixi a la vida col·lectiva de tot aquell poble, l'esperit immortal del qual feu la sabor i la característica racial de les obres del Mestre.

Juli Garreta! D'ell no podem pas dir, com de tants d'altres artistes que és mort. El seu esperit, que fou l'exal-

tació, la sublimació del nostre esperit col·lectiu, viu en nosaltres i tenim el deure de conrear-lo, començant per fer que les seves obres assoleixin una màxima difusió. Tu, sardanista, o professor de cobla, o simple devot de la sardana: Recorda't que el nom de Garreta ha de constar en el programa que et pugui escaure de compondre. Pensa que justament perquè la força i la bellesa de les obres del gran Mestre no són fàcils de comprensió, han d'ésser cada dia més divulgades. Garreta va sorgir providencialment per ennobrir la nostra dansa i fer-ne una obra d'art perfecta. Després de l'iniciament, pur i emocionant com una alba, de Pep Ventura, la corba seguida per la producció sardanista era decreixent—poden constatar-se excepcions gairebé heròiques, però no tingueren la fortuna de crear una influència obiradora—i la banalitat hauria estat la condemna de la sardana. En canvi gaudíu la bella florida post Garreta i veureu quantes d'obres mestres ja ha produït.

Aquest és el primer element per fer tangible la nostra veneració al plorat creador.

Una altra tasca que convertirà el plany i l'elegia en fet substancial, permanent, és l'edició de les obres simfòniques. Els treballs per a la realització d'aquest projecte porten un camí gens ostentós, però prometedor d'eficàcia. De moment, les Associacions de Música de Catalunya, representades per els seus delegats, han pres una iniciativa que no tant sols serà un bell homenatge coordinat a la memòria de Garreta, ans encara representarà a la vegada una aportació material ben important per a la efectivitat d'aquest projecte.

Un altre aspecte és la veneració i la persistència en el record: Artista de cap a peus, com ell va ésser músic fins al moll de l'os, res l'encantava ni l'absorbia tant com la música. Tendències, temps i escoles per ell es fonien en un sol concepte, que resolía a través de la emoció aconseguida.

Per això en la croada per la música que representen les associacions suaresmentades, ell va tenir-hi un lloc d'honor i en fou un dels més estusiastes propulsors, no tan sols anant al davant de l'Associació de Sant Feliu de Guixols, per a lo qual ell mateix hagué de fer l'esforç de vèncer la seva modestia, sinó encoratjant les demés entitats germanes, a les manifestacions de les quals assistia moltes vegades, enc que li representés una estorsió.

Si ell aquesta obra l'havia estimat i hi havia aportat la noblesa exemplar de la seva ànima, nosaltres hem de continuar-la humilment però amb la fe i la constància de la devoció veritable. Ell sentia la necessitat de que l'ànima de tota la família catalana fos cada dia més alta i més fidel a les lleis de l'esperit. Nosaltres hi hem de persistir.

Aquest és el millor tribut a la memòria de Juli Garreta, i nosaltres, els qui volem honorar-nos dient-nos devots seus, tenim el deure de realitzar-lo, amb l'esperit sempre encès d'aquella amor sagrada a la qual ell fou sempre fidelíssim.

Aquest és el seu exemple i nosaltres haurem contribuït a que del seu pas, massa breu, per aquest indret del món, en quedi una imperdurable empremta en l'ànima secular de la nostra terra.

MANUEL CLAUSELLS

Davant la tomba de Juli Garreta

Si tes despulles, oh, gran Juli! han retornat al gresol del laboratori de nostra mare comú Naturalesa a operar la transformació a què estan destinats tots els cossos; ton esperit, ton alè, ton nom, s'enlairan vers els cimals de la glòria que condueixen a l'immortalitat...

Avui la enveja emmudeix.

D'entre mig de tots els éssers baixos i febles que a ton pas per la vida pretenien, insensats! enterbolir la brillantor pura de ta pensa fecunda que, com astre lluminós, irradiava potents raigs de llum puríssima, cants de goig i de vida; avui solament se'n fa vistent el silenci aclaparador de la pròpia impotència.

Si quan tu eres, esperits dilectes sapigueren recollir el fruit de la teva inesgotable imaginació i escampar arreu les brillants estrofes de ton potent art que, trencant motllos i dogmes, l'enlaira lliure de convencionalismes i prejudicis a les serenes regions de l'ideal; les generacions vinents, ben instruïdes i millor educades, faran justícia a tos mèrits en fruit l'exquisidesa del teu art diví.

MARTÍ ALABERTÍ

Guixols, Desembre 1925.

Impromptus

Juli Garreta

Fa algunes setmanes que ací mateix l'al·ludia, sense naturalment, poder sospitar que ara hauria d'escriure unes paraules relacionades ja, amb la seva mort.

Juli Garreta és mort: ha mort el músic més fi de la nostra terra. Catalunya és una terra una mica desgraciada amb els seus homes més fins. Un dia és Maragall qui es mor abans d'hora; un altre Joaquim Folguera; un altre Isidre Nonell o bé el nostre Josep Armengol. Ahir moria massa jove Fortuny, un dels pintors més dotats de l'Europa vuitcentista; avui mor el músic més complert sense haver terminat la seva feina.

Garreta feia molts anys que escrivia música. Les seves sardanes feia molts anys que no tenien èxit, ni entre el públic ni entre la gent de l'ofici. Fa alguns anys—potser uns sis, o set—que Juli Garreta ha començat d'ésser comprès però no pas massa pel ballador de sardanes, ni pel gros públic. Uns quants homes sense enveja i sense mala bava han posat el nom de Garreta entre els grans noms. Pau Casals, és qui més s'ha distingit en aquesta valoració del gran Empordanès: als forts els plau voltar-se de gent forta i als febles de gent més febles que ells per poder aparentar una relativa fortalesa.

Diem això pensant en el mestre Enric Morera suara ingressat—segons sembla—al P.U.P. Morera és un home inharmoníic. Ell no pot veure a cap col·lega, és un vulgar egòlatra. Precisament podem contar una anècdota de Morera relacionada amb Garreta, tan diferent d'aquesta mena de músics "genials". Un dels nostres més anomenats escultors trobà un dia a Morera en el tren i li deia: —En la meua gramola toco una sardana vostra que porta per nom "Girona" i que és una delícia. Aquesta sardana juntament amb "Rosada" de Garreta són les millors que s'han escrit. A això Morera contestava que no sabia qui era Garreta, malgrat el nom del gran músic figurés ja de consuetut en els grans concerts i no solament amb mostres folklòriques sinó amb composicions simfòniques i concerts de càmera.

Les sardanes de Garreta

A més a més les sardanes de Garreta són—com ha fet notar tant justament Rossend Llatas—una cosa civilitzada. Garreta no ha pastitxat ni empastifat el folklore, sinó que ha donat una música catalaníssima sense necessitat d'explorar la melodia, —com més pura millor— de la cançó popular.

Deu fer cosa de tres anys que vaig conèixer personalment al músic suara traspasat. Fou a Olot. En Lluís Plandiura organitzà a la Moixina una tocada de sardanes de Garreta i del nostre col·lega Ivo Pascual, que també composa sardanes ben interessants. Els pocs músics de la cobla dalt del cadafalc sota els grans roures de la Moixina arrancaven unes sonoritats de gran orquestra fent rellorar les tenores i les tiples —instruments per l'aire lliure— amb una frescor i amb un seny formidables, sota el teixit de l'altre metall i la corda fosca.

Nosaltres els pintors del paisatge olotí i alguns companys vinguts de Barcelona amb Plandiura dansàvem al volt de Garreta, home senzill sense cap mena de "pose". Garreta era un rellotger de Sant Feliu amb més timidesa que altra cosa. Quan parlava de música, però, mostrava sense pedanteria el seu talent. Garreta que fou un autodidacte, com els grans mestres, no semblà mai un professor: era un home normal, d'un aire sà i menestral, un home al qual únicament li brillaven els ulls quan parlava de música o quan l'escollava.

Al volt d'aquella taulada inolvidable de la Moixina les sardanes de Garreta, ens comunicaren el "frisson", sobretot, "La pedregada", "Juni" i més encara "Rosada". No són simples sardanes les que Garreta composà, malgrat tenir-ne tot el sabor són, com les masurques de Chopin un cristallització intel·ligent de fets racials creats en un estat de civilització, excel·lent en intensitat al mateix folklore.

RAFAEL BENET

De "El Dia" de Terrasa

Juli Garreta, exemple i símbol

La primera vegada que vaig veure En Juli Garreta fou a casa meua. Havia vingut per lliurar al meu pare la partitura de la seva sonata per a violoncel i piano. El meu pare tindria cura de posar-la a mans d'En Pau Casals. Poc temps després, a l'"Associació de Música da Camera", s'estrenava la sonata, i en la nostra història musical apuntàvem una data gloriosa.

Juli Garreta vingué a casa meua amb la partitura i amb la seva ànima oberta, cordial. Vessava simpatia i, més que altra cosa, modèstia. Ell no donava cap importància a la seva obra, i de seguida deixava entreveure que era un home que ho feia tot emportat pel seu entusiasme.

Se n'anà deixant un record inesborrable; nosaltres giràrem els fulls d'aquella partitura, el meu pare n'encetà algun tros amb el seu violoncel, i tots dos tinguérem la sensació de trobar-nos davant d'una cosa definitiva.

Amb aquella sonata hauríem posat la primera pedra de la història de la nostra música.

No fa molt de temps, tots ens en recordem encara, Josep Pla insinuà un tema altament suggestiu. Hom deia: A Catalunya no tenim música, quatre sardanes i quatre cançons admirables, però res obert als quatre vents del món.

I se'n volgueren escatir les causes

i així foren dites coses molt boniques i coses molt divertides.

Algú digué que Catalunya era un país altament apte per tenir música gran i que si no en teníem era perquè encara no hem començat, perquè ens manca una tradició musical com té Alemanya, França i Itàlia.

Jo crec que és el més encertat que s'ha dit. Hi ha, però, un cas contradictori, que és el de Rússia.

Sense cap tradició musical, sense cap història de la música russa, amb menys d'un segle, ha sorgit una música eminentment russa i oberta als quatre vents del món.

Això ha pogut esdevenir gràcies a la noblesa i a l'esforç formidable dels "cinc russos" continuadors de Glinka, els quals s'han creat una tradició i han obert tots els camins de l'esdevenidor.

Quan començarà la nostra tradició musical? És possible entre nosaltres el cas de Rússia?

Aquestes dues preguntes crec jo que ens les hem de fer després de la mort de Juli Garreta.

(En parlar de la nostra tradició musical, ho faig posant-me al marge de la sardana i de la cançó popular harmonitzada; aquestes dues branques de la nostra música ja tenen prou tradició per haver-nos donat fruits esplendorosos.)

Jo crec que la nostra tradició ja ha començat. Ha començat amb En Juli Garreta.

I aquesta tradició ha continuat. Ha continuat amb Eduard Toldrà.

Toldrà i Garreta no tenen res a veure, la seva música és completament diferent; la manera de veure les coses d'En Garreta era completament oposada a la que té En Toldrà; els procediments d'En Garreta eren absolutament distints dels d'En Toldrà.

Però són dos noms que en la nostra història musical aniran sempre lligats, perquè són els dos noms que inicien la nostra tradició.

D'altres músics eminentíssims tenim, als quals respecto, venero, i exposaria com a exemple si no fos la por de les omissions de conseqüències enutjoses.

Però la nostra tradició musical es bastirà damunt d'aquells dos noms i les obres catalanes i europees alhora que han de venir, sortiran dels camins per ells fressats.

Ningú no dubtarà que avui és molt més fàcil d'escriure un concert per a violí i orquestra que no pas abans d'estrenar el d'En Garreta.

Ningú no dubtarà que després de "Les vistes al mar" d'En Toldrà és més fàcil d'escriure un quartet de corda.

A Catalunya, com a tot arreu, el que costa es començar, i ara ja hem començat.

El cas de la música russa és difícil que esdevingui una realitat a la nostra terra. Si ajuntàvem cinc músics nostres per formar "els cinc catalans", possiblement trobaríem que l'un s'ha menjat l'altre.

Jo he vist casos de mutual veneració admirables. He sentit fer l'elogi d'un músic per un altre músic (no diré quins eren per no repetir noms), però tots sabem que hi ha gent que fins tem que a la seva obra li facin ombra els morts.

Una cosa si que és certa, que a Catalunya hi ha prou talent per arribar més enllà "dels cinc catalans", ja que no plegats, cadascun per la seva banda.

La mort d'En Garreta és terriblement dolorosa. Sabem d'on venia i on era, però no pas on anava. Cinquanta

anys de vida són massa pocs. Amb aquests cinquanta anys ell obrí moltes portes a la nostra música, però la seva vida s'ha estrocat quan esperàvem que n'obriria moltes altres.

Juli Garreta, que dintre d'una mateixa obra se'ns mostrava inconstant, és, però, un exemple de constància en dues coses. Sempre fou noble i mai no escrigué per a un públic determinat; ell no cercava d'ésser entès pels uns o pels altres, ell escrivia allò que ell veia.

I amb tot i ésser un intelligent, com diria algun popularista, moltes vegades s'enduia l'ànima del poble. Recordem, sinó, cada vegada que s'ha tocat el "Juni"; recordem, sinó, el públic del "Coliseum" un diumenge al matí entusiasmat amb la seva "Suite" per a gran orquestra.

I l'altra seva gran constància fou en la llum de les seves obres, una llum que mai no deixà i que diríeu que l'havia tret de la seva platja.

Com pogué escriure les seves obres Juli Garreta? Amb una gran confiança en si mateix, amb un gran amor a la seva terra, amb un gran entusiasme per a la Música.

Per això jo acabaré dient aquelles paraules: "Ai, la mort! i que n'ets d'embellidora!"

Ens has pres el gran músic, però ens el tornes com a símbol de la nostra tradició musical, un símbol on tots els nostres músics hi poden aprendre el millor exemple.

L'exemple de la seva confiança, del seu amor, del seu entusiasme.

JERONI DE MORAGUES

(De "La Publicitat")

En la mort de Juli Garreta

En la corona de semprevives cap de la terra no hi pot mancar... Homes i dones, infants i àvies, han de teixir-la dant-se la mà. Als laments tendres de la tenora com multiplica tothom veurà i en cada plaça, en cada ermita segles i segles perdurará. I per si un dia quedés retuda l'ancestral dansa de l'Empordà, la tramuntana, de serra en serra, de coma en coma, volant enllà, en homenatge de tot un poble al noble músic que l'honorà. —«Juli Garreta!... Juli Garreta!!!» amb son planyivol udol dirà.

VÍCTOR CATALÀ

Regraciament

En nom de la vídua i família de l'il·lustre traspasat; de la "Associació de Música", de Guixols; dels amics íntims de Juli Garreta, i de la Redacció de L'Avi MUNE; fem des d'aquest lloc públic regraciament a totes les entitats i particulars que per mitjà de lletra, telefonema o telegrama, han tramés el seu condol per la desgràcia irreparable que suposa la mort de guixolenc tan excel·lidor.

Aiximateix i en nom de tots, donem les gràcies més expressives a tota la premsa que amb aital trist motiu ha tingut un record escaient i unes belles paraules per el que fou gran patrici i eminent compositor En Juli Garreta Arboix.

(D. E. P.)

Revisat per la censura

LLORENS CASTELLO-Palamós